Cultura audiovisual

Llenguatge cinematogràfic

Solucions · 88 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

Opció B

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

2.2.

(2 punts)

À bout de souffle (Jean-Luc Godard, 1960) pertany a la *nouvelle vague.*

La *nouvelle vague* és un moviment cinematogràfic francès sorgit a finals de la dècada de 1950. El nom prové del títol d'un article del setmanari francès *L'Express* (3 d'octubre de 1957) on la periodista Françoise Giroud descriu la joventut francesa com una generació que pensa i actua al marge de les lògiques socials i polítiques tradicionals condicionades per la guerra freda i la guerra d'Algèria. Són joves que posseeixen una sensibilitat en perfecta sintonia amb la nova proposta cinematogràfica, que per osmosi assumeix el nom de *nova onada* (*nouvelle vague*).

Majoritàriament, es tractava de curtmetratges realitzats per joves cinèfils, que havien format el seu gust a la sala de projecció de la Cinémathèque Française (creada per Henri Langlois i Georges Franju) i l'havien expressat en les pàgines de la revista de crítica cinematogràfica *Cahiers du Cinéma* (fundada per André Bazin).

La nova manera de llegir i pensar el cinema troba la seva consagració nacional i internacional amb l'èxit de *Les quatre cents coups* (François Truffaut, 1959) al Festival de Cannes i *À bout de souffle* (Jean-Luc Godard, 1960) al Festival de Berlín. Es tracta de dos llargmetratges que s'esforcen per testimoniar en temps real la immediatesa de l'esdevenir. Totes dues pel·lícules estan rodades amb mitjans improvisats, al carrer, en pisos. Es tracta d'una nova generació despreocupada i inquieta que caracteritza les obres d'altres cineastes més o menys contemporanis com Jacques Rivette, Claude Chabrol, Éric Rohmer, Agnès Varda, Jacques Demy, Louis Malle, Jean Rouch o Roger Vadim.

2.3.

(2 punts)

Els efectes sonors es defineixen, en primera instància, com el llenguatge de les coses. Alguns autors parlen d'efectes especials. Són un conjunt de formes sonores representades per sons inarticulats de fonts sonores naturals o artificials que ens evoquen objectivament i subjectivament la realitat.

Els naturals són aquells captats en allò que anomenem la realitat referencial i representen o es corresponen amb la seva font sonora (un ocell, un tren...). Els efectes sonors artificials requereixen un especialista, com abans, o un tractament acústic al laboratori, com es fa en l'actualitat.

La història dels efectes sonors comença a l'antiguitat, al teatre clàssic. Ja al primer teatre culte de la història, el grec, solien utilitzar sorolls per representar els estats d'ànim dels personatges (el tro, que l'audiència descodificava com la ira, o el so d'una arpa, que comunicava el sentiment de l'amor). Durant molts anys, els efectes seguirien acompanyant les representacions teatrals de diversos gèneres fins que la seva utilització es va anar incorporant de mica en mica als nous mitjans de comunicació: cinema, ràdio, televisió i Internet.

2. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

1.1.

(1,5 punts)

Un pla de recurs és aquell que no forma part de l'acció principal. Acostumen a ser plans detall, encara que també poden ser plans generals, per exemple. Pot donar informació sobre aspectes del lloc on passa l'acció, sobre els personatges o de qualsevol altre aspecte que ajudi a narrar la història. Aquest tipus de plans no acostumen a formar part de la planificació inicial. Són molt útils per a dissimular errors de raccord.

1.2.

(1,5 punts)

El fotograma és una imatge concreta dins d'una successió de imatges en moviment. En el cas del cinema, per a crear la il·lusió de moviment és necessari que els fotogrames es projectin a una velocitat de 24 per segon. Això és perquè la successió tan ràpida bloqueja la capacitat del cervell de interpretar-les com a imatges separades i, per tant, crea la sensació de moviment.

1.3.

(1,5 punts)

El macro és un objectiu especialment dissenyat per a enfocar correctament a una distància física molt petita (pocs centímetres) amb una altíssima qualitat. S'utilitza per a fotografia d'alta precisió on es vol representar l'objecte a la seva grandària real (macro 1:1).

Gran angular és un objectiu en el que la distància focal és menor que la d'un objectiu normal, proporcionant un angle de visió major al de la visió humana. Té una gran profunditat de camp, motiu pel qual és molt utilitzat per a captar imatges panoràmiques com paisatges.

3. PAU 2023 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

2.2.

(2 punts)

Toy Story pertany al gènere cinematogràfic de l'animació.

El gènere de l'animació es caracteritza perquè les imatges que veiem no són imatges reals, sinó que són imatges generades a través de diverses tècniques d'animació. Les tècniques tradicionals d'animació han estat durant molt de temps el dibuix animat (dibuixos plans en dues dimensions fotografiats un per un) o l'animació en volum. Actualment, la tècnica més utilitzada és l'animació per ordinador.

Un dels principals exponents i precursor de les pel·lícules d'animació va ser Walt Disney i Ub Iwerks, creadors del ratolí Mickey Mouse. Amb Blancaneus (Snow White and the Seven Dwarfs, 1937), la companyia de Disney estrenava el primer llargmetratge de dibuixos animats i es convertia en referent del gènere. En l'actualitat, un altre dels punt de producció internacional en l'animació és el Japó. El cinema de dibuixos animats japonès o anime té produccions icòniques com Akira (1988) de Katsuhiro Otomo.

El gènere de l'animació pot tractar tot tipus de temàtiques, fins i tot qüestions de caràcter social i polític, superant la clàssica categorització de dibuixos animats per a infants.

2.3.

(2 punts)

La *stop motion* és una tècnica d'animació que consisteix a aparentar moviment d'objectes estàtics mitjançant una sèrie de imatges fixes successives. Podria definir-se aquesta tècnica com a animació artesanal, atès que el moviment es construeix manipulant un objecte, amb les mans, fotograma a fotograma. Es treballa amb materials molt diversos com ara la plastilina, la sorra, el paper, o el fang.

4. PAU 2022 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1

(3 punts)

S'ha de valorar amb 0,25 punts cada pla correctament dibuixat i identificat amb el nom o l'acrònim. Hi han de figurar les dues coses. Amb 0,75, la qualitat gràfica que permeti la coherència narrativa, és a dir, que els nou plans expliquin una història que es pugui comprendre.

2.2

(2 punts)

Es valorarà que l'estudiantat reconegui i sigui capaç de definir el moviment (1 punt) i d'esmentar-ne les característiques principals (com a mínim tres) de manera correcta i intel·ligible (1 punt). És important que hi hagi el mínim de 150 paraules que es demanen.

Pertany a l'expressionisme. L'expressionisme és un moviment artístic que va sorgir a Alemanya a principis del segle XX, inicialment en les arts plàstiques i més tard en la literatura, el teatre, la música i el cinema. La seva característica essencial és la forta distorsió de l'art tradicional: un vers poètic, una pinzellada, un gest escènic, un pla cinematogràfic que trenca el motlle de l'art tradicional. El moviment es desenvolupa en l'àmbit del setè art a partir de l'estrena d'*El gabinet del doctor Caligari*, realitzada per Robert Wiene el 1919 i estrenada l'any següent. Es tracta d'un film que constitueix el veritable manifest paradigmàtic del cinema expressionista. El seu argument adopta temes sobrenaturals propis del regne de les ombres i del misteriós univers de les criatures malignes. El punt de vista narratiu es construeix a partir d'una visió subjectiva que transfigura la realitat en mons irreals, distorsionats, al·lucinants. Els decorats, de derivació marcadament teatral, posseeixen una perspectiva deformada que privilegia les línies diagonals i els angles aguts que amenacen constantment la salut dels personatges. Tots els elements narratius i expositius estan supeditats a l'increment de la força emotiva, pròxima a la transcendència irracional de matriu gòtica, tal com certifiquen *Nosferatu, Eine Symphonie des Grauens* (Friedrich Wilhelm Murnau, 1922), una altra obra mestra del moviment que s'inspira en la novel·la *Dràcula* de Bram Stoker.

Altres films expressionistes són *Der Golem, wie er in die Welt kam* (Carl Boese i Paul Wegener, 1920), *Der müde Tod* (Fritz Lang, 1921), *Das Wachsfigurenkabinett* (Paul Leni, 1924) o la gran *Metropolis* (Fritz Lang, 1927).

Aquest tipus de cinema va condicionar el cinema posterior, com ara el cinema negre i el de terror.

2.3

(2 punts)

Es valorarà que l'estudiantat reconegui i sigui capaç d'esmentar el film (1 punt) i d'esmentar algunes característiques (tres com a mínim) o cronologies del primer cinema sonor, de manera correcta i intel·ligible (1 punt). És important que hi hagi el mínim de 150 paraules que es demana.

Les respostes dels estudiants haurien d'anar en aquesta línia, tot i que no s'espera el mateix volum d'informació en les seves respostes.

Es considera que la primera pel·lícula sonora, estrenada en sales comercials, que reuneix les característiques de l'enunciat és *The Jazz Singer* (Alan Crosland, 1927, Warner Bros). De fet, és una pel·lícula cantada més que parlada, ja que la veu dels protagonistes se sent en les escenes cantades, i de manera molt residual a les dialogades, que continuen essent mudes i mantenen els diàlegs escrits en els quadres de text.

Tot i això, el cinema des dels seus inicis sempre va procurar tenir algun tipus d'ambientació sonora. Durant els primers anys, era habitual que les projeccions anessin acompanyades de música o d'efectes de so, en directe, que ressaltaven les escenes que es projectaven. De la mateixa manera, era fàcil trobar explicadors que animaven les sessions del primer cinema. Eren personatges que amagats o al costat de les projeccions explicaven les pel·lícules mentre s'anaven veient, per tal que la població analfabeta conegués la narrativa de la història o l'entengués millor.

No és fins que la Warner es planteja sonoritzar el cinema, com a via per aconseguir una sortida als seus problemes econòmics, que la indústria cinematogràfica s'aboca cap a aquesta nova etapa i comença la integració del so al cinema, de manera gradual.

La primera pel·lícula sonora produïda per Warner és *Don Juan* (Alan Crosland, 1926). Aquí s'hi poden sentir alguns efectes sonors, com ara el so de les espases que xoquen en un duel, així com música sincronitzada amb les imatges, escrita específicament per servir de suport a algunes escenes concretes. Poc després, el mateix director s'atreveix més amb la tècnica i crea la comercial *The Jazz Singer* (Alan Crosland, 1927), on, a més dels efectes sonors i la música, es podien sentir alguns diàlegs breus, com dèiem més amunt. La primera pel·lícula sonora composta íntegrament per diàlegs parlats és *Lights of New York* (Bryan Foy, 1928).

5. PAU 2022 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1

EXERCICI 1. (3 punts en total)

HEU DE RESPONDRE, BREUMENT, **NOMÉS A 2 DE** LES PREGUNTES SEGÜENTS
(Cada pregunta valdrà 1’5 punts)

1.1.

(1’5 punts)

És la distància en la qual els objectes enfocats per una càmera es veuen nítids. És la zona de la imatge compresa entre un objecte o personatge proper i un de més distant, perfectament enfocats per la càmera. El concepte de distància focal és correcte per definir el terme demanat.

1.2.

(1’5 punts)

L'aire és l'espai buit que es deixa al voltant dels objectes/personatges que surten en l’enquadrament d’un pla. Té una funció narrativa o estètica. Per exemple, quan un personatge mira cap a l’esquerra és habitual que l'aire estigui en aquesta mateixa direcció, significant allò que s’observa, encara que els espectadors no ho veiem.

1.3.

(1’5 punts)

Una panoràmica és un moviment de la càmera sobre el seu propi eix, sense desplaçar-se del seu emplaçament (trípode o altres). Des d’una perspectiva mecànica, parlem de panoràmiques verticals i/o horitzontals. Però també podem emprar les panoràmiques amb finalitat descriptiva, expressiva o dramàtica, d’acord amb el guió i/o la història que s’estigui explicant.

---

6. PAU 2022 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1.

(3 punts)

En aquest cas es valora que cada pla estigui correctament dibuixat i identificat amb el nom i l'acrònim correcte. Totes dues coses. També que la qualitat gràfica permeti la coherència narrativa, és a dir que els 9 plans expliquin una història.

2.2.

(2 punts)

Atès que aquesta és una pregunta oberta, la de sota seria una resposta tipus (no única).

La ciència-ficció és un gènere cinematogràfic que s'inscriu dins del macro gènere del fantàstic. Es tracta d'una transposició al setè art de l'homònim gènere literari, configurat al voltant de les novel·les de grans autors com Herbert George Wells, Isaac Asimov, Ray

Bradbury, Arthur C. Clarke o Jules Verne. Aquest últim regala a Georges Méliès l'argument pel seu Le Voyage dans la Lune (1902), considerada la primera incursió cinematogràfica en aquest gènere que troba la seva època més prolífica a l'Amèrica del Nord dels anys 50: nombroses produccions, principalment de baix cost, reproduïen metafòricament les tensions socials provocades per la Guerra Freda.

La ciència-ficció es caracteritza per arguments que s'escapen a les lleis de la naturalesa, fins i tot basant-se en hipòtesis científiques de to alarmista respecte, per exemple, al destí de la humanitat. L'acció es desenvolupa normalment en el present o en el futur i transcorre tant a la Terra com a l'espai exterior. En la ciència-ficció conflueixen elements estilístics expressionistes i temes filosòfics i místics. Per exemple, Metròpolis (Fritz Lang, 1926) és una síntesi d'elements expressionistes i avantguardistes. A 2001: A Space Odyssey (Stanley Kubrick, 1968) es conjuguen elements filosòfics amb altres de psicodèlics. Star Wars (George Lucas, 1977) combina elements mitològics de diferents cultures amb elements d'acció propis dels còmics. L'autor estatunidenc Ridley Scott introdueix en el gènere elements terrorífics amb Àlien (1979) i atmosferes de cinema negre amb Blade Runner (1982) que aquest 2022 celebra 40 anys de la seva estrena.

2.3.

(2 punts)

El gènere cinematogràfic es pot definir com una manera de classificar i/o agrupar les pel·lícules segons les seves característiques comunes, formals o de contingut. Els gèneres són, per tant, categoritzacions de trets similars que permeten agrupar pel·lícules amb elements comuns identificables. Cada pel·lícula pot adscriure's a un gènere dominant en funció dels seus elements narratius, d'argument o temàtica.

Llistat de gènere segons les pautes publicades: Fantàstic, terror, ciència ficció, cinema negre, cinema bèl·lic, comèdia, melodrama, western, musical, documental, animació, històric, acció/aventura.

En les pautes hi trobareu un mínim de 3 exemples de pel·lícula per cada un d'aquests gèneres.

7. PAU 2022 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1

1.1

(1 punt)

El salt d'eix, en anglès *crossing the line*, és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Per exemple, si en un diàleg apareixen seguits dos plans dels personatges que parlen entre ells mirant en la mateixa direcció.

1.2.

(1 punt)

La temperatura de color és un concepte que fa referència a la calidesa i fredor de la llum emesa per una font. Aquesta temperatura de color es mesura en graus Kelvin i varia des del vermell (llum càlida) fins al blau (llum freda).

1.3.

(1 punt)

Un pla seqüència en el llenguatge audiovisual és una tècnica que planifica el rodatge d'una presa sense cap tall durant un període de temps considerable. S'utilitzen diferents plans i moviments de càmera per al seguiment dels personatges i de l'acció. És un procediment molt costós, ja que és indispensable coordinar correctament molts elements: els actors, l'escenari, la càmera i la il·luminació. Si algun d'aquests elements falla s'ha de tornar a començar tota la gravació.

---

8. PAU 2022 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

2.1.

(3 punts)

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, tant amb el nom complet com amb les abreviatures habituals (acrònim). Totes dues coses. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos sempre i quan ajudi a entendre la coherència narrativa de la història.

2.2.

(2 punts)

Blade Runner pertany al gènere cinematogràfic de la ciència-ficció.

Aquest gènere és caracteritza per oferir una visió fantàstica de la realitat, present o futura, a partir de les possibilitats de la ciència i la tecnologia. En aquest sentit, al situar la trama en un futur desconegut, les possibilitats d'idear i imaginar són innombrables. Ens podem trobar amb mons amb éssers vius procedents de l'espai exterior, amb mutacions genètiques de l'espècie humana, amb noves condicions de vida... Els decorats acostumen a ser futuristes, amb accessoris propis de l'alta tecnologia (naus espacials, robots...). Els temes habituals són la conquesta de l'espai, els extraterrestres, la por a una nova forma de societat, les catàstrofes atòmiques...

El gènere de la ciència ficció ha donat lloc a múltiples subgèneres. Alguns d'ells són: la ciència ficció fantàstica, la ciència ficció humorística, la ciència ficció policíaca o el *space western.*

2.3.

(2 punts)

La il·luminació frontal és la llum que incideix directament sobre l'objecte que centra el nostre interès. La font lluminosa es situa a l'alçada de l'objecte i prové d'on es troba la càmera. Aquesta il·luminació fa augmentar la quantitat de detalls de l'objecte que podem percebre, així com que els colors es reprodueixin amb més brillantor. L'objecte surt aplanat i la llum frontal anul·la les textures que puguin haver-hi.

La il·luminació a contrallum és la llum que incideix en l'objecte, col·locada des de darrere de l'objecte. En aquest cas, el contrallum converteix l'objecte en silueta i, entre d'altres, suprimeix els colors.

9. PAU 2021 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1

1.1.

(1,5 punts)

L'angle zenital és quan la càmera es col·loca totalment perpendicular a l'objecte enregistrat (com si fos al sostre o al cel). Aquest angle pot servir per a minimitzar el personatge, donar la sensació que és petit, però també s'utilitza per a dominar millor el camp visual, veiem millor tot l'escenari i l'acció dels personatges.

1.2.

(1,5 punts)

El *raccord* en el llenguatge audiovisual fa referència a la relació que hi ha entre els diferents plans d'una gravació i que dona la sensació de continuïtat a l'espectador. Cada pla ha de tenir relació amb l'anterior i serà la base per al següent. Aquesta continuïtat també estarà determinada per la continuïtat en el vestuari, en l'espai o en la il·luminació.

1.3.

(1,5 punts)

Un escena és una unitat d'espai i/o temps, mentre que una seqüència és un conjunt d'escenes que formen una unitat narrativa.

---

10. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1

Exercici 1

1.1.

És un format panoràmic que, en comparació amb el format 4:3, que és l'estàndard utilitzat per la televisió analògica, augmenta en un 30 per cent la visió de la imatge de la pantalla.

(1,5 punts)

1.2.

Panoràmica: és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment de la pròpia càmera sobre el seu eix, ja sigui horitzontal o verticalment. Normalment, la càmera està situada en un trípode i gira sobre aquest eix. El gir pot ser horitzontal (panoràmica horitzontal) o vertical (panoràmica vertical).

Escombrat: és una transició entre plans basada en un ràpid moviment de càmera en el qual l'enquadrament canvia d'un lloc a un altre en dècimes de segon. L'escombrat és un tipus de panoràmica que realitza la càmera sobre el seu propi eix.

La principal diferència, per tant, és la velocitat amb què és fa la panoràmica.

(1 ,5 punts)

1.3.

L'edició per tall entre dos plans és aquella que consisteix en unir els dos plans sense cap tipus de transició o cortineta.

L'edició per encadenat és un tipus de transició entre dos plans en el qual el primer d'ells va desapareixent a la mateixa velocitat amb què va apareixent el segon per superposició.

(1,5 punts)

11. PAU 2021 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

2.1.

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.

Una nit a l'òpera pertany al gènere cinematogràfic de la comèdia.

La comèdia és el gènere universal i atemporal que ofereix una visió humorística de la realitat. La seva característica principal consisteix a il·lustrar arguments que, a partir d'un plantejament simple, es van enredant fins a arribar a situacions de confusió divertida. La solució acostuma a ser el final feliç o el predomini d'elements risibles, com la presència de personatges caracteritzats amb defectes, vicis o trets de la personalitat desmesurats o la utilització de diàlegs brillants que normalment juguen amb l'ambigüitat.

El protagonista de la comèdia acostuma a ser un personatge de baixa qualitat moral amb vicis i defectes propis dels éssers humans, però molt complex.

L'objectiu principal de la comèdia, encara que camuflat sota l'aspecte de pur entreteniment, consisteix a evidenciar les contradiccions presents en la societat.

(2 punts)

2.3.

El muntatge és l'organització dels plans d'un discurs audiovisual a partir d'una sèrie de condicions d'ordre i durada. Hi ha molts tipus de muntatges.

El muntatge lineal és el que segueix una acció única desenvolupada per la successió d'escenes en ordre cronològic.

El muntatge en paral·lel és aquell en què dues o més escenes, independents cronològicament, es desenvolupen simultàniament, creant una associació d'idees en l'espectador. No importa que les dues accions tinguin lloc en temps diferents.

Els exemples que posin els alumnes poden ser molt variats. En tot cas, han d'explicar el fil conductor de la història perquè s'entengui el tipus de muntatge exemplificat.

(2 punts)

12. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1.

1.1.

El *flash back* és una tècnica cinematogràfica que consisteix en l'alteració de la seqüència cronològica de la història. Es tracta d'un salt cap enrere en el temps per a retornar novament al moment present de la narració.

El *flash forward* és una tècnica cinematogràfica que consisteix en l'alteració de la seqüència cronològica de la història. Es tracta d'un salt cap endavant en el temps per a retornar novament al moment present de la narració.

(1,5 punt)

1.2.

El punt de fuga és el lloc imaginari on convergeixen les línies paral·leles (que s'uneixen a l'infinit) en una imatge amb perspectiva, com la de l'ull humà i les càmeres. El punt de fuga ens ajuda a donar profunditat a les imatges.

(1,5 punt)

1.3.

Aire és l'espai més o menys buit que es deixa entre els subjectes principals que surten a la imatge i els límits de l'enquadrament. Es valorarà la qualitat gràfica.

(1,5 punt)

13. PAU 2021 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

2.1.

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumnat ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.

Centaures del desert pertany al gènere cinematogràfic del western. Aquest és un gènere típic del cinema nord-americà i, majoritàriament, està ambientat a l'antic oest americà. Habitualment també s'usa l'expressió "pel·lícula de l'oest" o "pel·lícula de vaquers".

Aquest gènere ha sabut mostrar les tensions entre l'individu i la comunitat; entre ramaders i agricultors; entre els indis, els colons i els militars; entre l'oest rural i l'est urbà i industrial de la segona meditat del segle XIX.

El western barreja l'esperit d'aventura, les condicions complicades dels protagonistes i el caràcter violent que van acompanyar la colonització d'aquests territoris. En aquestes pel·lícules trobem gran quantitat d'arquetips: el xèrif, els cowboys, els indis, el Setè de Cavalleria, les caravanes, la diligència, el ferrocarril... També els arguments són recurrents: la guerra contra els indis, la febre de l'or, la conquesta de l'oest... I una escenografia molt concreta: el desert i l'orografia pròpia de la zona.

Un dels actors més coneguts dins d'aquest gènere va ser John Wayne (protagonista de Centaures del desert). Cap altre actor va simbolitzar aquest món com ell. Al fotograma d'aquesta pel·lícula es poden trobar part dels arquetips abans descrits, així com l'escenografia pròpia del gènere.

(2 punts)

2.3.

Les respostes poden ser variades. Bàsicament l'alumnat ha d'explicar en la panoràmica vertical de quina posició, pla i angle parteixen i fins a quina posició, pla i angle arriben.

Exemple: panoràmica de baix a dalt, inici amb un pla de detall d'uns peus, angle picat; final en un pla mig d'un home, angle contrapicat. L'exemple també pot ser en sentit contrari.

En qualsevol cas, l'angle de la càmera variarà de picat a contrapicat o de contrapicat a picat. Aquesta variació ha de quedar clara en el dibuix.

(2 punts)

14. PAU 2020 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1

1.1.

Un guió literari és un document de producció que ofereix el contingut de l'obra audiovisual amb els detalls necessaris per a la seva realització. Es divideix en seqüències o escenes on es mostren les accions i els diàlegs dels personatges. En el guió literari s'expliquen els esdeveniments, la descripció de l'escenografia i totes les indicacions útils per a entendre la situació emocional dels personatges.

Un guió tècnic és un document de producció que conté tota la informació necessària per a enregistrar cada un dels plans de l'obra audiovisual. Ha de mostrar la planificació en seqüències i plans, donant totes les indicacions tècniques, com l'enquadrament, la posició de les càmeres, la decoració, el so o la il·luminació.

(1,5 punts)

1.2.

El diafragma és un dispositiu en forma de disc que proporciona a l'objectiu de la càmera la capacitat de regular l'entrada de llum. Les variacions en l'obertura del diafragma s'especifiquen amb el nombre *f*, que és la relació entre la longitud focal i el diàmetre d'obertura.

(1,5 punts)

1.3.

Un pla amb angle càmera contrapicat és aquell que té una angulació obliqua inferior de la càmera, la qual s'ha de posar mirant cap al cel. Això dona sensació de poder i control.

(1,5 punts)

15. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

La llei de terços divideix la imatge en terços iguals, és a dir, a partir de dues línies imaginàries horitzontals i dues línies imaginàries verticals, segmenta la imatge en nou parts iguals. Els quatre punts d'intersecció de les línies conformen l'àrea de màxima atenció visual. Per tant, per tenir una bona composició situarem l'objecte o subjecte centre del nostre interès en un d'aquests quatre punts.

(1 punt)

1.2.

El transfocus consisteix en el canvi d'enfocament, en un mateix pla, d'un objecte/personatge que es troba en primer terme a un altre objecte/personatge que es troba en segon terme o viceversa. La seva funció narrativa és denotar el canvi de protagonisme de l'un a l'altre sense necessitat de canviar de pla amb objecte d'indicar una alternança, un canvi de protagonisme narratiu, com, per exemple, en una conversa, una sorpresa, un comiat o una nova acció.

(1 punt)

1.3.

Un guió literari és un document de producció que ofereix el contingut de l'obra audiovisual amb els detalls necessaris per a la seva realització. Es divideix en seqüències o escenes on es mostren les accions i els diàlegs dels personatges. En el guió literari s'expliquen els esdeveniments, la descripció de l'escenografia i totes les indicacions útils per a entendre la situació emocional dels personatges.

Un guió tècnic és un document de producció que conté tota la informació necessària per a enregistrar cada un dels plans de l'obra audiovisual. Ha de mostrar la planificació en seqüències i plans, donant totes les indicacions tècniques com l'enquadrament, la posició de les càmeres, la decoració, el so o la il·luminació.

(1 punt)

Es tracta de dibuixar una seqüència de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne/a hi entén i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.
Casablanca pertany al gènere cinematogràfic del melodrama.

En un principi, aquest gènere es va utilitzar per a encabir un gran ventall de produccions que tenien en comú una gran càrrega emocional o moral. Concretant una mica més, podríem dir que el melodrama té com a característica principal el seu dramatisme, seguint sempre un patró bastant definit sobre els temes, trames, personatges i guió. D'aquesta forma, observem com el protagonista principal assumeix un gran patiment, tot al contrari del que fan els herois clàssics capaços de resoldre qualsevol conflicte. El fracàs sobrevola tots els actes dels personatges i el públic acaba empatitzant amb aquest patiment. En altres ocasions, les vides dels protagonistes semblen perfectes, però realment amaguen situacions tràgiques: un amor secret, una malaltia... Tots aquests elements fan que la vida dels personatges sigui imperfecta, plena de situacions de dolor i renúncia.

(2 punts)

2.3.
La panoràmica és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment de la mateixa càmera sobre el seu eix, ja sigui horitzontalment o verticalment. Normalment, la càmera està situada en un trípode i gira sobre aquest eix.

El tràveling és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment físic de la càmera desplaçada sobre uns rails o sobre una grua o vehicle (les més habituals).

Per tant, la diferència principal és que en el tràveling hi ha un desplaçament físic de la càmera (sobre rails o grua), mentre que en la panoràmica no hi ha aquest desplaçament físic.

(2 punts)

17. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

2.1.
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.
Aquesta pel·lícula pertany al moviment cinematogràfic del neorealisme italià.

El neorealisme sorgeix a Itàlia durant la primera meitat del segle XX com una reacció a la crua postguerra. Buscava mostrar situacions més autèntiques, properes a la realitat social del moment, fins al punt de que els actors moltes vegades no eren professionals, precisament per a aconseguir aquest plus de realisme. Donava més importància als sentiments dels personatges que a la trama argumental. Els actors acostumaven a improvisar. El concepte de final feliç del cinema nord-americà desapareix. Són pel·lícules que es feien amb molt pocs recursos tècnics. S'acostumava a enregistrar en escenaris naturals, fugint dels estudis. El seu objectiu era impulsar el cinema no com una forma d'entreteniment, sinó com un instrument de crítica social.

(2 punts)

2.3.
En la narració audiovisual, quan s'estableix un pla, sempre es crea un espai oposat o confrontat que pot quedar fora de la visió de l'espectador o convertir-se en el pla següent i per tant rep el nom de *contrapla*, s'estableix aixÍ la dialèctica de la narració audiovisual de pla-contrapla.

(2 punts)

18. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1

1.1.

Pla general: es fa servir per visualitzar completament els models i enquadra tots els elements de l'escena. Es correspon amb una distància social pública i el seu valor expressiu és de presentació i context. La funció més habitual del pla general és la funció descriptiva, ja que mostra un escenari determinat, un paisatge o una multitud, i dona més rellevància al context que a les figures o personatges.

Gran pla general: de la mateixa manera que el pla general, es fa servir per visualitzar completament els models i els elements de l'escena, però des d'una perspectiva més allunyada. Tant és així que els personatges queden difuminats i pràcticament no es veuen. La funció més habitual del gran pla general també és la funció descriptiva, ja que mostra un escenari determinat, un paisatge o una multitud, i dona més rellevància al context que a les figures o personatges, encara que també pot tenir un valor més dramàtic, destacant la solitud de l'home davant el paisatge.

Per tant, la principal diferència és la proximitat o llunyania dels objectes i personatges.

(1 punt)

1.2.

El salt enrere o *flash back* és una tècnica narrativa que trasllada els personatges i la història al passat per tal d'explicar una acció anterior que té una importància clau en el relat que se'ns explica. El recurs visual més habitual per donar pas al salt enrere és la fosa encadenada.

(1 punt)

1.3.

Un ideograma són petits dibuixos que es fan servir per substituir conceptes abstractes tals com *amor*, *dolor*, *son*, *odi*... Per exemple, l'amor es simbolitza amb cors al voltant del personatge enamorat. Es valorar la qualitat gràfica del dibuix.

(1 punt)

19. PAU 2019 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

1.1.
Pla mitjà: és un pla que enquadra aproximadament la meitat de l'objecte que es vol mostrar. En el cas de la figura humana, la delimitació del pla es trobaria, més o menys, des del cap fins a la cintura.

Pla americà: és un pla que enquadra la figura humana des del cap fins als genolls. També se'n pot dir *pla tres quarts*.

La principal diferència entre els dos plans és que el pla americà arriba a enquadrar fins els genolls, mentre que en un pla mitjà el límit d'enquadrament seria la cintura o una mica per sota d'aquesta, però mai fins als genolls.

(1 punt)

1.2.
El *raccord* en el llenguatge audiovisual fa referència a la relació que hi ha entre els diferents plans d'una gravació que fa que l'espectador tingui la sensació de continuïtat. Cada pla ha de tenir relació amb l'anterior i serà la base per al següent. Aquesta continuïtat també ve determinada per la continuïtat en el vestuari, en l'espai o en la il·luminació.

(1 punt)

1.3.
L'aire en un pla és l'espai buit que envolta el personatge, l'objecte o l'acció. La finalitat és que la imatge pugui *respirar*, és a dir, no estigui unida als marges físics de la pantalla. Es valorarà la qualitat gràfica del dibuix.

(1 punt)

20. PAU 2019 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1.
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.
La pel·lícula pertany al gènere cinematogràfic de terror.

Les principals característiques de aquest gènere són: es vol provocar en l'espectador diverses sensacions, com ara la por, la repugnància, l'horror o la preocupació. El cinema de terror beu en molts casos de la literatura i de les llegendes. D'aquest món sorgiran els personatges clàssics del cinema de terror: els vampirs, els homes llop, els monstres, les bruixes o els zombis. Un altre element típic del cinema de terror és la utilització de la il·luminació, en concret del clarobscur. Els escenaris habituals seran la nit, els cementiris i tot tipus de llocs intrigants que portin a imaginar situacions de tensió. En aquest entorn, la banda sonora i els efectes jugaran un paper fonamental. En concret, la dècada dels anys trenta va predominar, dins del gènere de terror, el cinema de monstres, del qual *Frankenstein* és un exemple.

En aquest fotograma la contraposició que es produeix entre la tendresa de la nena i l'aspecte del monstre (Frankenstein) proporciona la sensació de preocupació i d'inquietud pròpies del gènere.

(2 punts)

2.3. L'el·lipsi temporal en el cinema és un salt en el temps, és a dir, s'eliminen certs moments de l'acció, però l'espectador no perd la continuïtat narrativa. És una tècnica cinematogràfica que consisteix en l'alteració de la seqüència cronològica de la història.

Dos tipus d'el·lipsi temporal clàssics són els *flash back* i el *flash forward*. El primer és un salt cap enrere en el temps per retornar novament al moment present de la narració. El segon és un salt cap endavant en el temps per retornar també al moment present de la narració.

Els exemples que posin els alumnes poden ser molt variats. En tot cas, han d'explicar el fil conductor de la història perquè s'entengui el tipus d'el·lipsi exemplificat.

(2 punts)

21. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

Opció B

2.1.

Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumnat ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.

Cantant sota la pluja pertany al gènere cinematogràfic del musical. Aquest gènere es caracteritza perquè l'acció s'envolta de peces cantades i ballades, que acaben sent fonamentals per a la trama de la pel·lícula. En aquestes pel·lícules, hereves de la comèdia musical del segle XIX, les coreografies i l'escenografia adquireixen un valor fonamental. A més, el muntatge ha de ser capaç de resumir una història més o menys llarga en pocs minuts. Aquest gènere aconsegueix als anys 50 convertir-se en un dels màxims exponents de la indústria cinematogràfica nord-americana. Gene Kelly (actor, ballarí, coreògraf, productor i director) es converteix en aquesta dècada en una de les figures més representatives del gènere.

En el fotograma anterior es poden copsar algunes d'aquestes característiques com el dinamisme de la coreografia en connexió amb la cançó que donen a l'espectador claus per a seguir la trama argumental.

(2 punts)

2.3.

Un pla seqüència en el llenguatge audiovisual és una tècnica que planifica el rodatge d'una presa sense cap tall durant un període de temps considerable. S'utilitzen diferents plans i moviments de càmera per al seguiment dels personatges i de l'acció. És un procediment molt costós, ja que és indispensable coordinar correctament molts elements: els actors, l'escenari, la càmera i la il·luminació. Si algun d'aquests elements falla s'ha de tornar a començar tota la gravació.

Un dels efectes narratius que es busca amb aquesta tècnica és ensenyar l'acció en temps real i donar dinamisme a l'escena.

(2 punts)

22. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1

1.1.
El *zoom* és un objectiu de la càmera de distància focal variable, és a dir, un objectiu en què es pot variar a voluntat la distància focal i, en conseqüència, l'angle de visió. Aquest objectiu permet acostar o allunyar la imatge sense que hi hagi desplaçament físic de la càmera. Parlem de *zoom in* quan acostem la imatge i de *zoom out* quan l'allunyem.
La principal diferència entre els dos és la grandària de la imatge: la porció de la realitat que es veu és més petita amb el *zoom in* i més gran amb el *zoom out.*
(1 punt)

1.2.
El salt endavant (o *flashforward*) és una tècnica cinematogràfica que consisteix en l'alteració de la seqüència cronològica de la història. Es tracta d'un salt cap endavant en el temps per a retornar novament al moment present de la narració.
(1 punt)

1.3.
La vinyeta és un requadre delimitat per línies que representa un instant de la història. És la representació pictogràfica del mínim espai i constitueix la unitat mínima del muntatge en el còmic. Es valorarà la qualitat gràfica del dibuix.
(1 punt)

23. PAU 2018 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Panoràmica: és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment de la mateixa càmera sobre el seu eix, ja sigui horitzontalment o verticalment. Normalment, la càmera està situada en un trípode i gira sobre aquest eix. El gir pot ser horitzontal (panoràmica horitzontal) o vertical (panoràmica vertical).

Escombratge: és una transició entre plans basada en un ràpid moviment de càmera en què l'enquadrament canvia d'un lloc a un altre en dècimes de segon. L'escombrat és un tipus de panoràmica que realitza la càmera sobre el seu propi eix.

La principal diferència, per tant, és la velocitat en què es fa la panoràmica.

(1 punt)

1.2.
L'edició per encadenament és un tipus de transició entre dos plans en què el primer va desapareixent a la mateixa velocitat en què va apareixent el segon per superposició.

(1 punt)

1.3.
El fora de camp és tot allò que no apareix a la vinyeta i que, per tant, no veiem, però que intuïm pel que sí està representat al dibuix. Es valorarà la qualitat gràfica del dibuix.

(1 punt)

Es tracta de dibuixar una seqüència de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

(3 punts)

2.2.
La pel·lícula pertany al moviment cinematogràfic anomenat expressionisme. Aquest és un moviment avantguardista que sorgeix en el període que va entre la Primera i la Segona Guerra Mundial, fonamentalment a Alemanya.

Les principals característiques estètiques d'aquest tipus de cinema són: és una actitud vital davant el moment històric i una forma de rebuig al sistema. Les pel·lícules representen mons irreals i arguments allunyats a la realitat. Els personatges són malvats. La temàtica és diversa, va des de l'ambientació en l'època medieval fins al futur. Es rebutja l'autoritat i es critica l'Estat i la burgesia. Des de la perspectiva del llenguatge audiovisual, utilitzen angles difícils, no hi ha pràcticament moviments de càmera i s'utilitza molt el pla general i el contrast lumínic (ombres i llums amb valor expressiu).

En aquest fotograma es pot observar el gust per la temàtica futurista en un món dominat per les màquines que ajuden a mantenir la gran ciutat i la posició de privilegi de les classes dominants.

(2 punts)

2.3.
El paper de la música en qualsevol producció audiovisual no és gratuït. La banda sonora sempre tindrà una intencionalitat, fins i tot adquirirà en alguns casos més protagonisme que les mateixes imatges. Els alumnes poden optar per diferents tipus de música amb diverses funcions. A tall d'exemple, poden parlar d'una música electrònica, amb cops marcats, futurista, que ens trasllada al món de màquines creat per Fritz Lang.

La funció de la música pot ser expressiva, buscant provocar sentiments, reaccions en l'espectador. També pot tenir una funció estètica, ambiental, en la qual només es busca acompanyar les imatges, sense més pretensions. La funció estructural o gramatical crearia una sensació d'unitat, enllaçant les diferents escenes. Finalment, poden optar per una funció narrativa, en la qual la música es converteix en un personatge més de la pel·lícula.
(2 punts)

Es tracta de dibuixar una seqüència de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.
(3 punts)

2.2.
La pel·lícula pertany al denominat Cinema Soviètic.

Les principals característiques estètiques d'aquest tipus de cinema són: l'exaltació del muntatge com a principal recurs estètic; el realisme de les seves imatges amb un to volgudament documental i llunyà del artifici propi de Hollywood; la tria de temàtiques revolucionàries i d'exaltació obrerista i patriòtica com a principals línies argumentals; i, finalment, la incorporació de la massa anònima com a protagonista de les històries que es converteixen en drames corals. Aquest corrent estava en contra de l'ús creatiu del cinema sonor, de fet els principals directors del cinema soviètic van firmar l'any 1928 un manifest assenyalant els perills de que la paraula i els diàlegs esclavitzessin la llibertat creativa del muntatge, postulant un ús antinatural i asincrònic del so.

En aquest fotograma (i especialment si els alumnes coneixen l'argument de la pel·lícula) es poden observar pràcticament la totalitat de les característiques anteriors: ús estètic del muntatge (escena del cotxet caient per les escales, repetida en posteriors ocasions com a Els Intocables d'Elliot Ness), la temàtica revolucionària i el drama coral.
(2 punts)

2.3.
Panoràmica: és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment de la pròpia càmera sobre el seu eix, ja sigui horitzontal o verticalment. Normalment, la càmera està situada en un trípode i gira sobre aquest eix. El gir pot ser horitzontal (panoràmica horitzontal) o vertical (panoràmica vertical).

Travelling: és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment físic de la càmera desplaçada sobre uns rail o sobre una grua (les més habituals), ja sigui de forma horitzontal o vertical.

Per tant, la diferència principal és que en el travelling hi ha un desplaçament físic de la càmera (sobre rails o grua), mentre que en la panoràmica no hi ha aquest desplaçament físic.

Es valorarà la qualitat gràfica dels dibuixos.
(2 punts)

26. PAU 2017 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1

1.1.

El tràveling és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment físic de la càmera desplaçada sobre uns rails o sobre una grua (les més habituals).

La panoràmica és una tècnica del llenguatge audiovisual que consisteix en un moviment de la mateixa càmera sobre el seu eix, ja sigui horitzontal o verticalment. Normalment, la càmera està situada en un trípode i gira sobre aquest eix.

Per tant, la diferència principal és que en el tràveling hi ha un desplaçament físic de la càmera (sobre rails o grua), mentre que en la panoràmica no hi ha aquest desplaçament físic.

(1 punt)

1.2.

L'edició per fosa és un recurs que consisteix a fer aparèixer o desaparèixer gradualment les imatges de la pantalla per subexposició creixent o decreixent amb una imatge de color negre.

(1 punt)

1.3.

Les línies cinètiques són artificis gràfics que simbolitzen la mobilitat dels personatges i dels objectes. És el recurs per resoldre la manca de moviment i l'estatisme que defineixen el còmic. Es valorarà la qualitat gràfica del dibuix.

(1 punt)

27. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

1.1. (1 punt)
Pla picat: es tracta del pla en què la càmera està situada per damunt de la imatge filmada, es tracta d'una angulació obliqua superior, és a dir, per sobre dels ulls i orientada cap al terra; narrativament es fa servir per empetitir el personatge o objecte filmat, amb la intenció d'indicar indefensió o inferioritat. En altres casos, com a l'esport, serveix per aclarir millor una situació que es desenvolupa sobre un terreny de joc, ja que dona una perspectiva més clara de la situació.

Pla contrapicat: es tracta del pla en què la càmera està situada per sota de la imatge filmada, es tracta d'una angulació obliqua inferior, és a dir, per sota dels ulls i orientada cap a dalt; narrativament serveix per engrandir el personatge o objecte filmat amb la intenció d'indicar amenaça o superioritat.

Per tant, les principals diferències són la ubicació de la càmera respecte a l'objecte i la intencionalitat expressiva d'aquesta ubicació.

1.2. (1 punt)
El salt d'eix, en anglès *crossing the line*, és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Per exemple, si en un diàleg apareixen seguits dos plans dels personatges que parlen mirant en la mateixa direcció.

1.3. (1 punt)
L'onomatopeia és la representació gràfica de la traducció fonètica d'un so determinat en el còmic. Al llarg de la història del còmic les onomatopeies més comunes s'han anat consensuant a través d'autors i països de manera que han esdevingut un llenguatge gairebé universal. Es valorarà la qualitat gràfica del dibuix.

28. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. (3 punts)
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la coherència narrativa, és a dir, el fil conductor.

2.2. (2 punts)
Aquesta pel·lícula pertany al neorealisme italià.

El neorealisme sorgeix a Itàlia durant la primera meitat del segle XX com una reacció a la crua postguerra. Buscava mostrar situacions més autèntiques, properes a la realitat social del moment, fins al punt que els actors moltes vegades no eren professionals, precisament per aconseguir aquest plus de realisme. Donava més importància als sentiments dels personatges que a la trama argumental. Els actors acostumaven a improvisar. El concepte de final feliç del cinema nord-americà desapareix. Són pel·lícules que es feien amb molt pocs recursos tècnics. S'acostumava a enregistrar en escenaris naturals, fugint dels estudis. El seu objectiu era impulsar el cinema no com una forma d'entreteniment, sinó com un instrument de crítica social.

Al fotograma de la pel·lícula *El lladre de bicicletes* es veuen part d'aquestes característiques, com ara la recreació d'una situació propera a la realitat social del moment de postguerra (1948) en què les classes pobres italianes vivien uns moments molt complicats (vestimenta dels personatges, parades del mercat, pluja que ho envolta tot i fa més evident aquesta situació d'exclusió). També la localització en exteriors.

2.3. (2 punts)
- Tall: la més habitual, es tracta d'unir, sense cap efecte, dos fragments de pel·lícula.
- Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina alhora que la següent es va definint.
- Fosa: desaparició total de la imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.
- Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la imatge següent que fa desaparèixer l'anterior.
- Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dona pas a un altre.
- Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la càmera.

Els alumnes poden identificar d'altres tipus de transicions fruit de les noves eines d'edició i postproducció.

29. PAU 2017 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. ***Nouvelle Vague*** (en català 'nova onada') és el terme amb què la crítica francesa, fonamentalment la influent revista *Cahiers du Cinéma*, va denominar un nou grup de joves cineastes francesos que van començar a dirigir a finals dels anys cinquanta del segle passat. El grup té una voluntat comuna d'aconseguir la màxima llibertat d'expressió i també la màxima llibertat en el terreny tècnic unida als baixos costos de producció. Les pel·lícules de la *Nouvelle Vague* es caracteritzen per la seva espontaneïtat, amb guions molt oberts, que contenen grans dosis d'improvisació per part dels actors, en un esforç per mostrar-se «naturals», lluny d'artificis. Els rodatges se solien fer amb il·luminació natural, amb pocs mitjans i fora dels estudis tradicionals, utilitzant escenaris reals.
Els arguments giraven sobretot al voltant del desig de llibertat dels protagonistes, habitualment joves, que mostraven a la pantalla la voluntat d'imposar nous punts de vista basats en la joia de viure la plenitud de la vida.
Com a directors destacats d'aquest corrent cinematogràfic, es poden citar els noms de Jean-Luc Godard, François Truffaut, Claude Chabrol, Alain Resnais o Agnès Varda. Entre les pel·lícules principals que van marcar i definir aquest corrent hi ha títols com ara *À bout de souffle*, *Hiroshima mon amour, Jules et Jim o Cléo de 5 à 7*, a més de la ja esmentada *Les quatre cents coups.*
(3 punts)

2.2. Es tracta de dibuixar una sèrie de vuit dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament dibuixats i identificats, o bé amb el nom complet o bé amb les abreviatures habituals. S'ha de valorar la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos.
(2 punts)

2.3. El terme ***salt d'eix*** és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionament que té l'espectador del discurs audiovisual. Els personatges o els elements de la pantalla se situen d'esquerra a dreta de sobte i sense transició, es veuen com en un mirall exactament situats en la posició contrària i, aleshores, es produeix el salt d'eix que confon l'espectador i desvirtua la seva composició espacial de l'escena. S'ha de valorar la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la representació correcta de l'errada narrativa.
(2 punts)

30. PAU 2016 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1
(3 punts en total)

1.1. La *càmera subjectiva* és una tècnica que consisteix a mostrar mitjançant la càmera tot el que està veient el personatge. És a dir, la càmera mostra allò que observa l'actor, actua com si fossin els seus ulls. Tot i que és un recurs narratiu que es fa servir sovint al cinema, una de les poques pel·lícules rodades íntegrament amb càmera subjectiva és *La dama del lago* de Robert Montgomery, 1947.
(1 punt)

1.2. La principal diferència és que el guió original està creat per a ser narrat en llenguatge cinematogràfic i el guió adaptat neix d'un altre format narratiu, habitualment el literari i és traslladat al llenguatge cinematogràfic.
(1 punt)

1.3. En la narració audiovisual, quan s'estableix un pla, sempre es crea un espai oposat o confrontat que pot quedar fora de la visió de l'espectador o convertir-se en el pla següent i per tant rep el nom de *contrapla*, s'estableix així la dialèctica de la narració audiovisual de pla-contrapla.
(1 punt)

31. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1

Exercici 1
(3 punts en total)

1.1. El **punt de fuga** ens ajuda a donar profunditat a la imatge mitjançant línies reals o imaginàries que convergeixen en un punt infinit.

1.2. La **stop-motion** és una tècnica d'animació que consisteix a aparentar moviment d'objectes estàtics mitjançant una sèrie de imatges fixes successives. Podria definir-se aquesta tècnica com a *animació artesanal,* atès que el moviment es construeix manipulant un objecte, amb les mans, fotograma a fotograma. Es treballa amb materials molt diversos com ara la plastilina, la sorra, el paper, o el fang.
(1 punt)

1.3. L'**aire** és l'espai buit que, amb una funció narrativa o descriptiva, es deixa al voltant dels objectes o personatges dins del pla. Per exemple, quan un personatge parla a un altre fora de camp a la seva dreta té més aire en aquesta direcció, o, quan camina, és habitual deixar aire cap a la direcció que li queda per recórrer.
A tall d'exemple per al dibuix:

32. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1.
P1: Primeríssim primer pla.
P2: Primer pla.
P3: Primeríssim primer pla.
P4: Pla mitjà.
P5: Pla mitjà.
P6: Primer pla.
P7: Pla detall
P8: Pla detall.
P9: Pla detall.
P10: Primer pla.
P11: Pla detall.
P12: Pla detall.
P13: Pla detall.
P14: Primer pla nadir.
P15: Primer pla.
P16: Pla mitjà.
P18: Pla mitjà zenital.

La funció més habitual del primer pla és la funció expressiva, ja que estableix una distància íntima amb el personatge per concentrar en ell la màxima atenció, mostrar intimitat, sentiments, etc. En aquest cas estem davant una funció expressiva i dramàtica on el sentiment que es transmet és la indefensió i la por.
(3 punts)

2.2. Es tracta de dibuixar una sèrie de vuit dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, els quals han d'estar correctament realitzats i identificats, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos.
(2 punts)

2.3. El **cinema d'autor** és el cinema en el qual el director té un paper preponderant en basar-se normalment en un guió propi, i realitza la seva obra al marge de les pressions i limitacions que implica el cinema dels grans estudis comercials, cosa que li permet una major llibertat a l'hora de plasmar els seus sentiments i inquietuds en la pel·lícula.
En el cinema d'autor, l'autor és normalment identificable o recognoscible per alguns trets típics a la seva obra. En l'exemple de Alfred Hitchcock, tot i ser un cinema comercial, i rodat a l'empara dels grans estudis, es pot reconèixer sempre l'empremta personal del director, tant pel que fa a la seva narrativa cinematogràfica, caracteritzada per l'ús del suspens, com pel que fa a l'interès per reflectir la credibilitat de les històries. Amb paraules del teòric David Bordwell, el cinema d'autor "intenta representar les irregularitats de la vida real", utilitzant recursos com ara tècniques de muntatge més arriscades, música o imatges que *a priori* no tenen relació directa amb la història, personatges ambigus o finals oberts.
El cinema d'autor acaba tenint una "marca" pròpia a partir de la seva obra, fins i tot amb només un o dos films, valorant l'exploració narrativa, visual, espacial, temporal, de personatges, que acaba imposant el creador a la seva obra.
Dos dels trets del cinema d'autor presents en aquesta pel·lícula són: la mort de la protagonista i actriu de renom de l'època al començament de la història, i l'ús d'un muntatge i plans poc habituals en el cinema comercial.
(2 punts)

33. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1
(3 punts en total)

1.1. (1 punt)
El recurs de la càmera subjectiva s'utilitzaria per narrar el primer dia d'escola del nen de sis anys perquè té consciència i podem veure la seva percepció d'anar al col·legi. En el cas del volcà, no tenim opció de veure la seva visió i es fa servir aquest recurs en primera persona.

1.2. (1 punt)

Moviment	Panoràmica
Angulació	Picat
Guió	Seqüència
Continuïtat	Fosa

1.3. (1 punt)
*Pel que fa a l'angle de càmera picat, es tracta d'una angulació obliqua superior, és a dir, per sobre dels ulls i orientada cap al terra. El valor expressiu que aporta en una fotografia o enregistrament audiovisual és el d'inferioritat o fragilitat de la persona o objecte representat. En altres casos, com ara a l'esport, serveix per aclarir la situació que es desenvolupa en el terreny de joc, ja que dóna una perspectiva més àmplia de la situació.
*Pel que fa a l'angle de càmera contrapicat, es tracta d'una angulació obliqua inferior, és a dir, per sota dels ulls i orientada cap a dalt. El valor expressiu que aporta en una fotografia o enregistrament audiovisual és el de superioritat, fortalesa o domini de la persona o objecte representat.

34. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. (3 punts)
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar el tipus de pla demanat, el qual ha de estar correctament realitzat i identificat, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals: 1 gran pla general (GPG), 1 pla general (PG), 2 primers plans (PP), 1 pla mitjà (PM), 3 plans detall (PD) i 1 pla americà (PA).
Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos.

2.2. (2 punts)
S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar el tipus de pla demanat, el qual ha de estar correctament realitzat i identificat.

2.3. (2 punts)
Les redaccions poden ser molt diverses, per això es valorarà la correcta adequació de la resposta a la pregunta de l'exercici, la correcta aplicació i fluïdesa del llenguatge específic de la matèria, la bona estructuració i exposició de les idees bàsiques i la capacitat de desenvolupament d'un discurs narratiu clar i sintètic.
Els conceptes mínims que han d'estar presents en la redacció són:
Narració lineal clàssica: muntatge d'un pla darrere de l'altre, que representa el pas del temps de manera lineal.
El·lipsi o discontinuïtat temporal: l'acció es presenta eliminant plans, però suprimint una durada mínima de la història.
El·lipsi indefinida: l'acció es presenta suprimint un espai llarg de la història, reforçant la memòria amb signes, marques, decorats, etc.
Salt endavant: l'acció es presenta en un temps futur per retornar al moment present de la narració com a recurs d'anticipació del relat cinematogràfic.
Salt enrere: l'acció es presenta en un temps passat per retornar al moment present de la narració com a recurs de narratiu del relat cinematogràfic.
Elements del muntatge: les transicions que es fan servir per unir els fragments de la pel·lícula tenen una significació gramatical en la construcció de les diferents tipologies de narració: la fosa, l'encadenat i la cortineta són les transicions més habituals per construir les el·lipsis i la resta d'estructures narratives.
Ràcord visual i sonor: es refereix a qualsevol element de continuïtat entre dos o més plans, ja sigui a nivell visual o sonor, que dóna coherència al discurs i en facilita la comprensió immediata quan es produeixen el·lipsis.
****Atrezzo* visual** o **composició sonora**: hi ha una sèrie d'elements en l'imaginari col·lectiu que indiquen a l'espectador el pas del temps com ara els ventiladors de sostre, el pas del temps per una finestra, els fulls del calendari o sentir cançons com ara nadales per indicar les el·lipsis.
Elements establerts per Noël Burch (2003). *Praxis del cine*. Editorial Fundamentos: Madrid.

35. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1
[3 punts en total]

1.1. [1 punt]
- pla de detall;
- primeríssim primer pla;
- primer pla;
- pla americà;
- pla general;
- gran pla general.

1.2. [1 punt]
La funció més habitual del gran pla general és la funció descriptiva, ja que mostra un escenari determinat, un paisatge o una multitud, donant més rellevància al context que a les figures o personatges.
La funció més habitual del primer pla és la funció expressiva, ja que estableix una distància íntima amb el personatge per concentrar en ell la màxima atenció, mostrar intimitat, sentiments, etc.

1.3. [1 punt]
A la panoràmica vertical canvia l'angulació de la càmera perquè es mou l'objectiu i ho pot fer cap a dalt o cap a baix, en funció de si es tracta d'una panoràmica vertical ascendent o descendent.

36. PAU 2015 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 [7 punts]

OPCIÓ A

2.1. [2 punts]
Les redaccions poden ser molt diverses, per això es valorarà en la resposta la correcta adequació de la resposta a la pregunta de l'exercici, la correcta aplicació i fluïdesa del llenguatge específic de la matèria, la bona estructuració i exposició de les idees bàsiques i la capacitat de desenvolupament d'un discurs narratiu clar i sintètic.

Els conceptes mínims que han d'estar presents a la redacció són:
*Conjunt d'il·lustracions estructurades en seqüències amb l'objectiu de fer de guia en la comprensió d'una història.
*Sistema de previsualització habitual en les produccions cinematogràfiques (també en altres formats com la televisió i fins i tot el còmic).
*L'objectiu del guió il·lustrat és servir de base a la filmació, per facilitar la preproducció i minimitzar els esforços i les despeses, adequant-les estrictament a preparar allò que es voldrà reflectir a la pantalla.
*Al guió il·lustrat es poden incloure també totes les especificacions tècniques complexes amb anotacions a les vinyetes o peus de pàgina quan es tracta de moviments, panoràmiques, muntatges elaborats i efectes especials.
*Poden ser molt elaborats o molt simples.
*En la indústria cinematogràfica actual es fan fins i tot petites animacions per ordinador en la recreació d'aquests guions il·lustrats.

2.2. [2 punts]
*Gran pla general. La seva funció narrativa és la presentació dels personatges i del primer escenari de la seqüència de l'acció: la casa de Scarlett O'Hara a la ciutat d'Atlanta.
*Pla general: La seva funció narrativa és la presentació de l'acció dels personatges: es disposen a fugir de la ciutat. La seva funció dramàtica és l'acostament als personatges per mostrar els seus sentiments.
*Gran pla general: La seva funció narrativa és la presentació de l'inici de l'acció desencadenant de la fugida: l'incendi de la ciutat d'Atlanta. La seva funció dramàtica és mostrar l'incendi com l'eix de l'acció dels personatges.
*Pla general: La seva funció narrativa és la presentació del segon escenari on es desenvolupa l'acció, la ciutat sota l'incendi. La seva funció dramàtica és l'acostament a la situació personal que viuen els protagonistes en aquestes circumstàncies tan adverses.
*Gran pla general: La seva funció narrativa és la presentació del tercer escenari on es desenvolupa l'acció, l'estació de trens per on intenten fugir els personatges. La seva funció dramàtica es mostrar que totes les sortides estan tancades, que no hi ha fugida possible.
*Pla general: La seva funció narrativa és l'acostament a l'escenari que es crema sota les flames de l'incendi. La seva funció dramàtica és fer créixer l'angoixa pels protagonistes envoltats pel foc i sense sortida possible.
*Panoràmica a dreta en gran pla general d'allunyament de la ciutat travessant el foc que queda darrere els personatges: La seva funció narrativa és a l'inici mostrar tot l'escenari cremant i envoltant els personatges fins a l'últim escenari on acaba l'acció, que és la sortida de la ciutat d'Atlanta. La seva funció dramàtica és portar l'espectador al clímax de l'acció fins a la resolució final on els personatges surten de la ciutat.

2.3. [3 punts]
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans demanats, és a dir, que hi haurà presents com a mínim quatre plans que no siguin ni el gran pla general ni el pla general. Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos i la continuïtat narrativa de la història.

37. PAU 2015 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1

Exercici 1
[3 punts en total]

1.1. [1 punt]
La transició per tall és la que fa succeir sense cap efecte dues imatges.

1.2. [1 punt]
L'aire és l'espai buit que, amb una funció narrativa o estètica determinada, es deixa al voltant dels objectes o personatges que apareixen en l'enquadrament d'un pla.

1.3. [1 punt]
El final. En el muntatge en paral·lel l'alternança d'escenes o seqüències en el muntatge porta a dos finals diferents de les seqüències que ens mostra l'acció, però en el muntatge altern hi ha una única resolució narrativa o final per al muntatge altern d'escenes o seqüències que ens mostra l'acció.

38. PAU 2015 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 [7 punts]

OPCIÓ A

2.1. [1 punt]
Un *moviment cinematogràfic* és la producció d'una sèrie de pel·lícules limitades en el temps i l'espai que responen a una sèrie de postulats comuns en el seu moment i proposen formes, convencions i principis de la narrativa cinematogràfica innovadors, que s'identifiquen com a cinema avantguardista o experimental. Els realitzadors s'identifiquen ells mateixos com a artistes, fent valdre el concepte d'autoria total del seu producte. Entre els moviments que poden anomenar hi ha els següents: cinema soviètic, surrealisme, expressionisme, neorealisme, *Nouvelle Vague*, *Free Cinema*, *Cinema Novo* o Dogma 95.

2.2. [3 punts]

Les redaccions poden ser molt diverses, per això es valorarà en la resposta la correcta adequació de la resposta a la pregunta de l'exercici, la correcta aplicació i fluïdesa del llenguatge específic de la matèria, la bona estructuració i exposició de les idees bàsiques i la capacitat de desenvolupament d'un discurs narratiu clar i sintètic.

Aquesta pel·lícula pertany al moviment anomenat *surrealisme*.
Entre les seves característiques, els alumnes poden identificar, com a mínim:
*creació al marge de tot principi estètic i moral;
*intenció deliberada d'escandalitzar;
*fantasia onírica (somnis);
*humor cruel i despietat;
*erotisme líric, amb l'ús estètic del nu masculí i femení;
*confusió deliberada de diferents espais i temps;
*muntatge arbitrari: foses, accelerats, càmera lenta, unions arbitràries entre plans.

En el present fotograma trobem:
*creació al marge de tot principi estètic i moral;
*intenció deliberada d'escandalitzar;
*humor cruel i despietat.

2.3. [3 punts]
Es tracta de dibuixar una sèrie de nou dibuixos. S'ha de valorar que l'alumne ha entès i sap aplicar el tipus de pla demanat, el qual ha de estar correctament realitzat i identificat, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals: gran pla general (GPG), pla mitjà (PM), pla americà (PA), primer pla (PP), primeríssim primer pla (PPP). Es valorarà la qualitat gràfica en la realització dels dibuixos.

39. PAU 2014 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. El *salt enrere* és una tècnica, utilitzada tant al cinema com a la televisió, que altera la seqüència cronològica de la història, connectant diferents moments i traslladant l'acció al passat. (1 punt)

1.2. Una *el·lipsi cinematogràfica* és una tècnica narrativa que consisteix en alterar la continuïtat temporal mitjançant el muntatge per permetre avançar la història en funció de les necessitats del guió.

1.3. La *continuïtat* (ràcord) en la narrativa cinematogràfica és la relació continuada entre els diferents elements visuals presents als plans de filmació per tal que no es trenqui la il·lusió de seqüència ni la credibilitat de la narració. (1 punt)

40. PAU 2014 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. Es tracta de dibuixar una sèrie de nou plans en un guió il·lustrat que resumeixi l'acció. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota, o al costat, de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: *pla detall, primer pla, pla americà, pla general, pla zenital* i *pla nadir*.

(3 punts)

2.2. Els diferents moviments de càmera que recull Gerald Millerson en el seu clàssic manual són:
*Panoràmica horitzontal de seguiment
*Panoràmica horitzontal de reconeixement
*Panoràmica horitzontal interrompuda
*Panoràmica horitzontal en escombrat
*Panoràmica vertical (amunt o avall)
*Travelling *avante*
*Travelling *retro*
*Travelling transversal (cranc)
*Moviment del braç d'una grua (dolly) estàtica
*Moviment del braç d'una grua (dolly) mòbil
A aquesta enumeració de Millerson es poden afegir els moviments amb *steady cam*, bases robotitzades i la grua de cap calent guiada amb *joystick*.
Els diferents exemples poden ser ben diversos: la sensació de nàusea que es pot resoldre amb una panoràmica horitzontal en escombrat a gran velocitat; sensació de pèrdua de coneixement amb una grua de braç mòbil caient a terra; emoció, expectació, augment de l'interès que s'aconsegueixen amb una panoràmica vertical cap amunt, en canvi la panoràmica vertical cap avall proporciona decepció, tristesa o examen crític; etc.

(2 punts)

2.3. La *fosa* és un recurs que consisteix a fer aparèixer o desaparèixer gradualment les imatges de la pantalla per subexposició creixent o decreixent amb una imatge de color negre.
L'*encadenat* és un recurs que consisteix a fer aparèixer o desaparèixer gradualment les imatges de la pantalla per subexposició creixent o decreixent de dos plans.

(2 punts)

41. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

OPCIÓ A

2.1. Es tracta de dibuixar un guió il·lustrat de nou plans. No es valora tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els diferents tipus de plans. A sota (o al costat) de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals per tal de reconèixer els plans demanats a l'enunciat.
(3 punts)

2.2. El concepte de *cinema d'autor* neix a la revista *Cahiers du Cinéma* i es refereix al cinema on la pel·lícula és una obra exclusivament del director, més enllà dels estudis o de les pressions de la industria, la qual cosa li dóna més llibertat. Entre les seves principals característiques els alumnes poden identificar:
*Creació al marge dels estudis i la industria cinematogràfica (es pot confondre amb el *cinema independent*);
*Visió particular de la societat que l'envolta;
*Tractament audiovisual propi i gairebé exclusiu del director;
*Elements identificables en l'obra, com ara la simbologia o la temàtica recurrent;
*Creació d'un corpus identificable amb el conjunt de les seves obres;
*Treball recurrent amb els mateixos actors o actrius, muses de les seves obres;
*Tractament de temes conflictius o que inviten a la reflexió del públic.
(2 punts)

2.3. El *fora de camp* és l'acció que succeeix fora del enquadrament de la càmera però que forma part de la escena, i es percep o bé per la mirada dels personatges, perquè el mateix enquadrament ho suggereix o perquè l'espectador es pot imaginar allò que passa més enllà de les imatges que ens mostra el director. Té una funció narrativa clara ja que amaga conscientment algunes situacions que el director no vol mostrar, i pot provocar ansietat o portar a engany, tot fent pressuposar coses diferents a les que veritablement passen en l'acció.
La *veu en off* és un recurs narratiu on un narrador, sense que l'espectador el vegi, explica els fets des de fora de l'acció. Aquest narrador ubica la història en el temps i l'espai, dóna pas als personatges i pot servir de transició entre les accions. En ocasions la *veu en off* pot correspondre a un dels personatges de la història.
(2 punts)

42. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. El *salt endavant* es un recurs narratiu que consisteix a muntar darrere d'una seqüència una altra que transcorre temps després, per retornar al moment present de la narració. És un recurs d'anticipació del relat cinematogràfic. (1 punt)

1.2. La *càmera subjectiva* és una tècnica que consisteix a mostrar mitjançant la càmera tot el que està veient el personatge. Es a dir, la càmera mostra allò que observa l'actor, actua com si fos els seus ulls. Tot i que és un recurs narratiu que es fa servir sovint al cinema, una de les poques pel·lícules rodades íntegrament amb càmera subjectiva és *La Dama del Lago,* de Robert Montgomery, 1947. (1 punt)

1.3. Tràveling. (1 punt)

43. PAU 2013 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. Relació continuada entre els diferents elements visuals presents als plans d'una filmació per tal de que no es trenqui la il·lusió de seqüència ni la credibilitat de la narració. (1 punt)

1.2. És una tècnica de rodatge ("*Shot-Countershot*" o "*Shot-Reverse-Shot*") on s'enregistren els actors o actrius per separat i posteriorment en el muntatge es van alternant els plans per mostrar de forma consecutiva el rostre de cada personatge en funció de si es vol presentar el moment en què parlen o la seva reacció a les paraules de l'altre interlocutor. Es pot fer amb una sola càmera i anar rodant a cada actor o actriu en el rol del seu paper o amb dues càmeres i rodar l'escena una única vegada. (1 punt)

1.3. L'aire és l'espai buit que amb una funció narrativa o estètica determinada es deixa al voltant dels objectes/personatges que surten en l'enquadrament d'un pla. Per exemple, quan un personatge camina cap a la dreta és habitual que l'aire estigui en aquesta mateixa direcció, significant l'espai que encara li queda per recórrer. (1punt)

44. PAU 2013 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

OPCIÓ A

2.1. El gènere cinematogràfic és la manera de classificar les pel·lícules segons les seves característiques formals o de contingut. Cada pel·lícula pot adscriure's a un o altre gènere determinat segons el seus elements narratius, l'època en què es situa l'acció, l'argument, els símbols, la base temàtica, el major o menor grau de ficció i versemblança, la tècnica, el plantejament, el desenvolupament i la intenció dramàtica.

Entre els diferents gèneres cinematogràfics poden anomenar:

- Fantàstic
- Terror
- Ciència Ficció
- Cinema negre/thriller
- Bèl·lic
- Comèdia
- Melodrama
- Western
- Musical
- Documental
- D'animació
- Romàntic
- Drama
- Suspens
- Històric
- Aventures
- Acció
- Policíac
- Eròtic
- Pornogràfic
- Religiós
- Infantil
- Polític

(2 punts)

2.2. La pel·lícula *X-Men* pertany al gènere cinematogràfic de Ciència Ficció, les principals característiques d'aquest gènere són:

- Presentació de l'impacte d'avenços científics i tecnològics sobre la societat o els individus, acompanyat d'aventures i de situacions emocionants i increïbles.
- Futurs o alternatives temporals (diacronies), centrats habitualment en el desenvolupament científic o social.
- Possibles invents o descobriments científics i tècnics i el seus efectes.
- Contacte amb extraterrestres i les seves conseqüències.
- Diferenciació de l'ésser humà a partir de la comparança amb robots, extraterrestres i altres animals o éssers intel·ligents.
- Exploració i colonització de l'espai.
- Robots i intel·ligències sintètiques.
- Clonació i manipulació genètica.

(2 punts)

2.2. Pel·lícula antecedent: en una sèrie és aquella pel·lícula que narra l'acció prèvia succeïda en un temps anterior al de la pel·lícula principal.
Pel·lícula continuació: en una sèrie és aquella pel·lícula que narra l'acció següent que succeeix després de la pel·lícula principal.
Pel·lícula derivació: en una sèrie és aquella pel·lícula que ens narra la història d'un personatge secundari o l'acció d'una trama secundària de la pel·lícula principal.
A tall d'exemple, de la pel·lícula *X-Men*, serien:

- Pel·lícula antecedent: *X-Men: first generation* (2011)
- Pel·lícula continuació: *X2* (2003) y *X-Men: The Last Stand* (2006)
- Pel·lícula derivació: *X-Men: Wolverine* (2009)

(3 punts)

45. PAU 2013 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

OPCIÓ A

2.1. (3 punts)
El fotograma correspon a un Pla General. En referència als dibuixos no s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap dibuixar i identificar els tipus de plans demanats.

2.2. (4 punts)
Dins dels corrents cinematogràfics europeus del Segle XX els alumnes poden anomenar:

- Cinema Soviètic
- Expressionisme
- Neorealisme
- Surrealisme
- Nouvelle Vague
- Dogma 95

A tall de exemple:

Cinema Soviètic: Les principals característiques estètiques d'aquest tipus de cinema són: l'exaltació del muntatge com a principal recurs estètic; el realisme de les seves imatges amb un to volgudament documental i llunyà del artifici propi de Hollywood; la tria de temàtiques revolucionàries i d'exaltació obrerista i patriòtica com a principals línies argumentals; i finalment la incorporació de la massa anònima com a protagonista de les històries que es converteixen en drames corals. Aquest corrent estava en contra de l'ús creatiu del cinema sonor, de fet els principals directors del cinema soviètic van firmar l'any 1928 un manifest assenyalant els perills de que la paraula i els diàlegs esclavitzessin la llibertat creativa del muntatge, postulant un ús antinatural i asincrònic del so.

Expressionisme: Predomini de les ombres sobre la llum, l'atmosfera bromosa i ombrívola que caracteritza la tradició mítica i fantàstica de l'univers d'aquest corrent de cinema. Les perspectives esgarrades i decorats gòtics que accentuen la sensació d'amenaça que emmascara tota la posada en escena. Il·luminació artística i creativa, on els blancs i negres violents configuren la confusió i l'angoixa que viuen els personatges. Pel que fa a il·luminació es pot remarcar també que l'expressionisme fa servir un sistema totalment artificial i antinatural, fugim del realisme d'altres corrents cinematogràfiques europees contemporànies. Posada en escena volgudament poc realista, aconseguida amb roba pintada, de manera inharmònica, contravenint totes les regles de la perspectiva. Aparença dels actors gairebé fantasmagòrica, més caricatura que de personatges reals, vestits i maquillats de manera estranya i de forma exagerada. Els personatges acaben convertits en una forma abstracta més que es confon amb el decorat.
Altres poden ser: Neorealisme, Surrealisme, Nouvelle Vague o Dogma 95

46. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. Es tracta de dibuixar un guió il·lustrat amb una sèrie de dotze plans que expliquin la història. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals.
(3 punts)

2.2. El gènere cinematogràfic és la manera de classificar les pel·lícules segons les seves característiques formals o de contingut. Cada pel·lícula pot adscriure's a un o altre gènere determinat segons el seus elements narratius, l'època en que es situa l'acció, l'argument, els símbols, la base temàtica, el major o menor grau de ficció i versemblança, la tècnica, el plantejament, el desenvolupament i la intenció dramàtica.
Entre els diferents gèneres cinematogràfics poden anomenar:

- Fantàstic
- Terror
- Ciència Ficció
- Cinema negre/thriller
- Bèl·lic
- Comèdia
- Melodrama
- Western
- Musical
- Documental
- D'animació
- Romàntic
- Drama
- Suspens
- Històric
- Aventures
- Acció
- Policíac
- Eròtic
- Pornogràfic
- Religiós
- Infantil
- Polític

Les característiques de cada gènere són diverses i molt diferents, poden triar la temàtica, l'argument, etc. d'aquell que hagin triat com a exemple. A tall de referencia i context:
Gènere Bèl·lic: pel·lícules que centren la seva acció en escenaris bèl·lics:

- Representació de conflictes armats reals i ficticis.
- Representació de propaganda bèl·lica real.
- Presentació d'històries humanes centrades en el soldat com a persona.
- Recreació històrica d'escenaris, uniformes, i camps de batalla.
- El gènere bèl·lic es pot situar tant en la història passada com la present.

Gènere Musical: pel·lícules que inclouen la música en la narració:

- Inclusió de números musicals parant l'acció.
- Inclusió de números musicals donant continuïtat a l'acció.
- Adaptació de èxits musicals teatrals al cinema.

(4 punts)

47. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. La *nit americana* és una tècnica cinematogràfica que consisteix en rodar una escena de dia aplicant un filtre especial per a que, un cop revelada la pel·lícula, doni la impressió de que es tracta d'una escena nocturna. En el cinema en blanc i negre s'aconseguia amb un filtre vermell i amb una exposició baixa. En el cinema en color es fa amb filtres blaus. La principal motivació per a utilitzar la nit americana és l'estalvi de costos econòmics i el principal problema que provoca és la dificultat d'amagar les ombres produïdes pel sol. Hi ha directors que han fet de la necessitat virtut i han aconseguit veritables demostracions artístiques amb l'ús d'aquesta tècnica com ara Alfred Hitchcock a *Vertigen* o a *Atrapa a un lladre*. (1 punt)

1.2. Les dues tècniques serveixen per fer moviments amb la imatge. Però, mentre que el *tràveling* ho fa amb el moviment físic de la càmera desplaçada sobre uns rails, el *zoom* utilitza l'òptica interna de la càmera amb un objectiu especial d'òptica variable que de manera manual o mecànica permet delimitar la mida d'imatge desitjada. (1 punt)

1.3. El *muntatge en paral·lel* consisteix a muntar, de forma successiva, fragments de dues o més escenes que passen en moments o llocs diferents, intercalats entre si amb la intenció de potenciar un clímax dramàtic o conduir la narració cap a un punt de convergència. (1 punt)

48. PAU 2012 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

OPCIÓ A

2.1. (4 punts)
El corrent cinematogràfic al que s'adscriu la pel·lícula *Octubre*, i l'obra de S.M. Eisenstein és el Cinema Soviètic. S'anomena així al corrent avantguardista que va dominar la producció cinematogràfica russa des de la revolució soviètica fins a poc després de la Segona Guerra Mundial. Les principals característiques estètiques d'aquest tipus de cine són: l'exaltació del muntatge com a principal recurs estètic; el realisme de les seves imatges amb un to volgudament documental i llunyà del artifici propi de Hollywood; la tria de temàtiques revolucionàries i d'exaltació obrerista i patriòtica com a principals línies argumentals; i finalment la incorporació de la massa anònima com a protagonista de les històries que es converteixen en drames corals. Aquest corrent estava en contra de l'ús creatiu del cinema sonor. De fet els principal directors del cinema soviètic van firmar l'any 1928 un manifest assenyalant els perills que la paraula i els diàlegs esclavitzessin la llibertat creativa del muntatge, postulant un ús antinatural i asincrònic del so.

En relació al fotograma de la imatge l'alumne pot destacar que es tracta d'un soldat anònim amb una estètica revolucionària, propi d'aquest corrent cinematogràfic, i que podria pertànyer a moltes altres de les pel·lícules que es van rodar en aquests anys com a exaltació de la revolució de 1917. Es tracta d'una imatge realista que fora de context es podria confondre fàcilment amb una fotografia documental. A més de S.M. Eiseinstein, altres noms destacats d'aquest corrent són Pudovkin, Vértov y Kuleshov.

2.2. (3 punts)
No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne coneix i sap dibuixar els tipus de plans que se'ls demana. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals: PD, PP, PM, PG, PZ i GPG.

49. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. El *fora de camp* és el terme que defineix l'acció que passa fora de la vista de l'espectador, més enllà de l'enquadrament de l'espai decidit pel realitzador. Té una funció narrativa clara ja que amaga conscientment algunes situacions que el director no vol mostrar, pot provocar ansietat o portar a engany, fent pressuposar coses diferents a les que veritablement passen en l'acció. Un exemple de l'ús del *fora de camp* pot ser la mirada d'un personatge cap a una banda del enquadrament i la seva expressió de pànic. L'espectador pot pressuposar que el personatge ha estat testimoni d'una escena d'horror, però no en pot estar segur. Un exemple és l'ús que en fa Quentin Tarantino a la seqüència de la suposada tortura del personatge de Marsellus Wallace en un soterrani a la pel·lícula *Pulp Fiction*, 1994.
(1 punt)

1.2. S'anomena *pla seqüència* a aquella seqüència audiovisual filmada en continuïtat en una sola presa, sense talls ni interrupcions. La càmera es desplaça seguint una meticulosa planificació que pot incloure diversos tipus d'enquadraments, i per tant de plans. Un exemple clàssic és la pel·lícula de Alfred Hitchcock *Rope*, 1948, rodada tota ella en un sol pla seqüència, només interromput per la necessitat de canviar el rotllo de pel·lícula durant el rodatge, dificultat que el director va solucionar amb aproximacions a objectes foscos que permetien encadenar les imatges i continuar el pla seqüència. (1 punt)

1.3. Una *el·lipsi cinematogràfica* és una tècnica narrativa que consisteix en alterar la continuïtat temporal per permetre avançar la història en funció de les necessitats del guió. L'el·lipsi es pot resoldre en el muntatge amb una fosa a negre, un encadenat, una cortineta o qualsevol tipus de transició, o es pot fer més evident si el salt temporal implica més que uns minuts o hores, per exemple amb un pla que mostri com canvia el paisatge a través d'una finestra, com passen les fulles d'un calendari o com es succeeixen les portades d'un diari. (1 punt)

50. PAU 2012 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. (4 punts)
Es tracta de dibuixar un guió il·lustrat televisiu amb una sèrie de 12 plans que expliquin la història. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració de que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complet o amb les abreviatures habituals: PD, PP, PA, PG, GPG, PZ i PCP. És molt important i es valorarà que tots els fotogrames tinguin les mateixes dimensions, atès que es tractat d'un guió il·lustrat per a televisió i no d'una historieta de còmic. En el cas dels dos plans contrapicat i zenital l'alumne ha de ser capaç de mostrar de manera prou evident el trencament de la perspectiva horitzontal i fer un dibuix des de baix i des de dalt.

2.2. (3 punts)

*Tall: la més habitual, es tracta d'unir, sense cap efecte, dos fragments de pel·lícula.

*Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina al mateix temps que la següent es va definint.

*Fosa: desaparició total de la imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.

*Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la següent imatge que fa desaparèixer l'anterior.

*Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dóna pas a un altre.

*Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la càmera.
Els alumnes poden identificar d'altres tipus de transicions fruit de les noves eines d'edició i postproducció.

51. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. Zenital. Es tracta d'aquell pla pres des de la vertical del objecte filmat, usualment amb la utilització d'una grua o cap calent per la col·locació de la càmera. (1 punt)

1.2. El salt enrere o *flash back* és una tècnica narrativa que trasllada als personatges i la història al passat per tal d'explicar una acció anterior que té una importància clau en el relat que se'ns explica. El recurs visual més habitual per donar pas al sal enrere és la fosa encadenada. (1 punt)

1.3. Seqüència. Es tot fragment d'un guió on una acció determinada es desenvolupa de forma continuada sense interrupcions de temps ni canvi de lloc. Seria el conjunt d'accions que es desenvolupen en un mateix escenari sense que es trenqui la continuïtat. No confondre amb l'escena, que seria una unitat menor sense significat complet que conforma, de fet, la seqüència.
(1 punt)

52. PAU 2011 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. *Tall: la més habitual, es tracta d'unir sense cap efecte dos fragments de pel·lícula.

- Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina al mateix temps que la següent es va definint.
- Fosa: desaparició total de la imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.
- Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la següent imatge que fa desaparèixer l'anterior.
- Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dona pas a un altre.
- Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la càmera.

Els alumnes poden identificar d'altres tipus de transicions fruit de les noves eines d'edició i postproducció.
(3 punts)

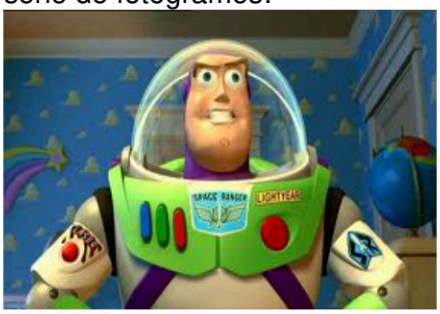
2.2. Evidentment les respostes es poden emmarcar en un ventall amplíssim, ja que estan totalment subjectes a la imaginació dels alumnes; l'important en aquest cas, però, no es tant la descripció d'una situació original, sinó el correcte ús de la gramàtica audiovisual i el reflex del coneixement que el alumne tingui d'aquestes eines.
(4 punts)

53. PAU 2011 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

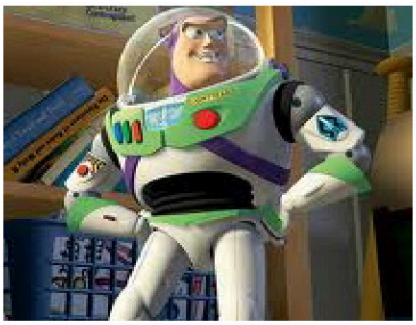
OPCIÓ A

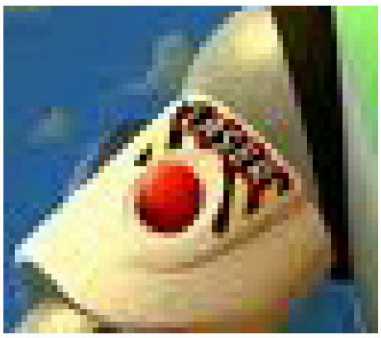
2.1. Es tracta que l'alumne identifiqui clarament els diferents tipus de plans que es fan servir en qualsevol narració audiovisual i sigui capaç de reproduir-los correctament.
Els plans que s'han de dibuixar han de correspondre aproximadament a la següent sèrie de fotogrames:

Pla Mitjà

Primer Pla

Pla Americà

Pla Detall

(3 punts)

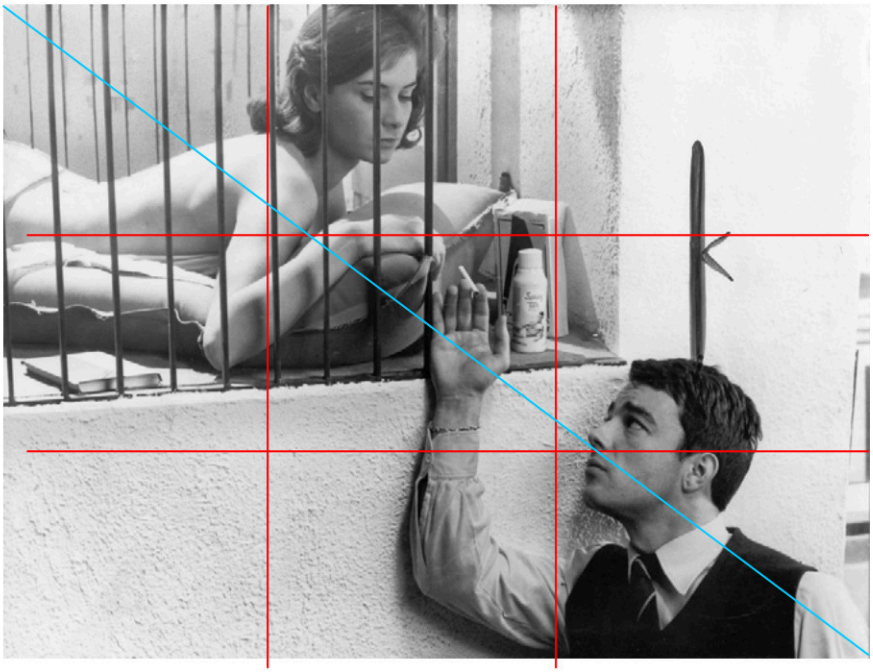
2.2. La **falta de ràcord**, consisteix en la variació de qualsevol dels elements visuals que apareixen al fotograma, com ara fer desaparèixer alguna cosa, o afegir un element nou que en el pla anterior no hi era.
El **salt d'eix**, en anglès *crossing the line*, és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Per exemple, si en un diàleg apareixen seguits dos plans dels personatges que parlen mirant en la mateixa direcció.
Es valorarà la capacitat de l'alumne de mostrar gràficament en què consisteixen aquests errors.
(4 punts)

54. PAU 2011 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. ***Nouvelle vague*** (en català Nova Onada) és com la crítica francesa, fonamentalment la influent revista *Cahiers de Cinema*, va denominar un nou grup de joves cineastes francesos que van començar a dirigir a finals dels anys 50 del passat segle. El grup té una voluntat comuna d'aconseguir la màxima llibertat d'expressió i també la major llibertat a nivell tècnic unida als baixos costos de producció. Les pel·lícules de la Nouvelle Vague es caracteritzen per la seva espontaneïtat, amb guions molt oberts, contenint grans dosis d'improvisació per part dels actors, en un esforç per mostrar-se "naturals", lluny d'artificis. Els rodatges es solien fer amb il·luminació natural, amb pocs mitjans i fora dels estudis tradicionals, utilitzant escenaris reals.
Els arguments giraven sobretot al voltant del desig de llibertat dels protagonistes, habitualment joves, que mostraven a la pantalla la voluntat d'imposar nous punts de vista basats en joia de viure la plenitud de la vida.
Com a directors destacats d'aquesta corrent cinematogràfica es poden citar els noms de Jean-Luc Godard, François Truffaut, Claude Chabrol, Alain Resnais o Agnès Varda. Entre les principals pel·lícules que van marcar i definir aquesta corrent hi ha títols com ara *Els quatre-cents cops*, *Hiroshima Mon Amour, Jules et Jim o Clèo de 5 a 7*, a més de la ja citada *À bout de souffle.*
(3 punts)

2.2. Han de dibuixar sobre el fotograma de la pel·lícula *Els cosins* dirigida per Claude Chabrol l'any 1959, el quadrant divisor de la llei de terços i explicar després com s'aplica la distribució dels personatges i els punts de fuga visuals per tal de destacar el contingut del fotograma.

Amb la llei de terços es divideix el fotograma en 9 rectangles iguals amb dues línies paral·leles horitzontals i verticals i es senyala la diagonal que marca l'ordre de lectura de la imatge, que en aquest cas coincideix amb la mirada del protagonista masculí. Amb l'encreuament de les línies queden dividits i remarcats els espais visuals amb més força dramàtica.

En aquest cas concret tenim que els personatges estan perfectament situats en dos dels tres eixos verticals. A més, amb la diagonal de la mirada de la protagonista ens adreça cap al noi i la mirada del noi cap a la noia situada a l'altre quadrant; queda en el quadrant central –amb tot el pes visual- la ma del protagonista a punt de tocar la de la noia. Finalment poden afegir els examinands els punts on es tallen les línies dels quadrants on hi ha major pes visual es coneixen com a punts de intersecció.
(4 punts)

55. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. Es tracta de dibuixar una sèrie d'un mínim de 10 fotogrames que construeixi una narració coherent amb les imatges que es faciliten com a principi i final de la història. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: PP, PA, PD, picat i contrapicat. És molt important i es valorarà que tots els fotogrames tinguin les mateixes dimensions, donat que es tracta d'un guió il·lustrat, no pas d'una pàgina de còmic. (4 punts)

2.2. L'any 1995 un grup de cineastes danesos van reaccionar davant del que consideraven falta de creativitat del cinema actual i van proposar una nova manera de fer cinema resumida en una sèrie de normes que ells mateixos van denominar Dogma. El fet de subscriure el seu manifest els donava cohesió com a grup, reforçava l'idea d'autoria col·lectiva i rebutjava el concepte tradicional d'autor. Es tractava, resumidament, de trencar les regles establertes i tornar al cinema la naturalitat perduda a través de la sobrietat narrativa. Entre aquestes regles destaquen el rodatge càmera en mà, sense grues ni suports, la utilització de decorats naturals, el filmar amb el so directe, sense incorporar banda sonora posterior, rodar sense cap mena de filtres ni llums artificials, i només en pel·lícula de 35 mm en color.
En l'àmbit narratiu el Dogma 95 no admet canvis temporals ni geogràfics al llarg de la història i tot passa en el present com si fos un reportatge en directe. Tampoc admeten l'adscripció de la història a un gènere concret. En definitiva es tractaria de capturar l'instant buscant la veritat més essencial, immediata i no manipulada.
Els noms més destacats entre els seguidors del Dogma 95 són els de Lars von Trier, Søren Kragh-Jacobsen, Thomas Vinterberg, Åke Sandgren, Lone Scherfig y Kristian Levring. Von Trier, és el més conegut, i l'autor de films com Europa (1991), Trencat les onades (1996), Ballant a la foscor (2000) o Dogville (2003).
L'influencia del Dogma 95 ha anat més enllà del cinema danès amb alguns seguidors puntuals com ara Jean Marc Barr amb *Los Amantes*, primera realització dogma francesa, Harmony Korine amb el film *Julián Donkey Boy*, primer treball estadounidenc del Dogma 95, així com el primer film dogma hispanoparlant de Juan Pinzás, la pel·lícula *El Desenlace*.

56. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. Es tracta de dibuixar una sèrie de 10 plans que expliquin una història. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: GPG, PG, PM, PA, PP, PD. És molt important i es valorarà que tots els fotogrames tinguin les mateixes dimensions, donat que es tracta d'un guió il·lustrat, no pas d'una pàgina de còmic. En el cas dels dos plans picat i contrapicat l'alumne ha de ser capaç de mostrar de manera prou evident el trencament de la perspectiva horitzontal i fer un dibuix del rostre del fotògraf vist des de baix, i un dibuix del rostre de la model vist des de dalt.

2.2. La **falta de ràcord**, consisteix en la variació de qualsevol dels elements visuals que apareixen al fotograma, com ara fer desaparèixer alguna cosa, o afegir un element nou que en el pla anterior no hi era.
El **salt d'eix**, en anglès *crossing the line*, és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Per exemple, si en un diàleg apareixen seguits dos plans dels personatges que parlen mirant en la mateixa direcció.
Es valorarà la capacitat de l'alumne de mostrar gràficament en què consisteixen aquest errors.

57. PAU 2010 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2

Exercici 2

OPCIÓ A

2.1. (2 punts)
El fotograma 1 correspon a un pla mitjà. El fotograma 2 correspon a un pla general. El dibuix del primer pla ha de mostrar clarament el rostre d'un dels tres personatges que apareixen a la imatge. El dibuix del pla detall pot mostrar una petita part de qualsevol dels objectes o persones, com per exemple les mans del pianista en el teclat, l'ampolla o les copes, o els ulls d'un dels personatges.

2.2. (1 punts)
Es tracta del anomenat salt enrere o *flash-back*. Una tècnica narrativa que trasllada els personatges o la història al passat per tal d'explicar una acció anterior que té una importància clau en el relat que se ens explica. El recurs visual més habitual per donar pas al salt enrere és el fos encadenat.

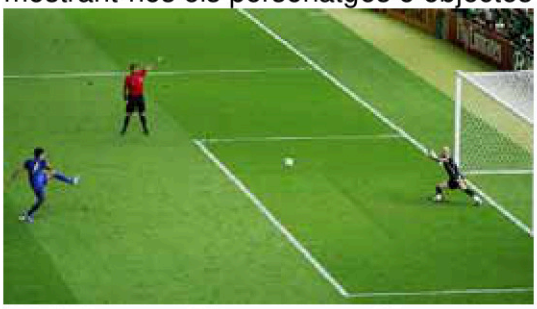
2.3. (4 punts)
El gènere cinematogràfic és la manera de classificar les pel·lícules segons les seves característiques formals i/o de contingut. Cada pel·lícula es pot adscriure a un o altre gènere determinat segons els seus elements narratius, l'època en que es situa l'acció, l'argument, els símbols, la base temàtica, el major o menor grau de ficció i versemblança, l'enfocament, la tècnica, el plantejament, el desenvolupament, la resolució i la intenció dramàtica.
El corpus clàssic dels gèneres cinematogràfics inclou bàsicament els següents:

*De l'Oest/Western
*Bèl·lic
*Negre
*Romàntic
*Comèdia
*Drama
*Suspens
*Històric
*Musical
*Terror
*Ciència ficció
*Aventures
*Acció
*Fantàstic
*Policíac
*Eròtic
*Pornogràfic
*Infantil
*Religiós
*Polític

Els alumnes poden confondre alguns gèneres amb el que es coneix com a subgènere dintre d'un gènere concret, així podrien referir-se a la comèdia romàntica, al cinema de gàngsters o arts marcials. El criteri de correcció en aquest cas serà donar la resposta com bona si a la descripció de les seves característiques i queden clars els conceptes.

OPCIÓ B

2.1. (3 punts)
Aquesta terminologia fa referència a la angulació i situació de la càmera respecte a la imatge filmada; així doncs podem parlar de:
Pla picat: Es tracta del pla on la càmera està situada pel damunt de la imatge filmada; narrativament es fa servir per empetitir el personatge o objecte filmat, amb la intenció d'indicar indefensió o inferioritat. En altres casos, com a l'esport, serveix per aclarir millor una situació que es desenvolupa sobre un terreny de joc, ja que dona una perspectiva més clara de la situació.
Pla contrapicat: Es tracta del pla on la càmera està situada per sota de la imatge filmada; narrativament serveix per engrandir el personatge o objecte filmat amb la intenció d'indicar amenaça o superioritat.
Contraplà: Es tracta del pla rodat des de l'extrem oposat 180 graus a la situació on es troba la càmera en el pla immediatament anterior; narrativament serveix per contextualitzar l'objecte rodat i indicar exactament la situació en la que es troba mostrant-nos els personatges o objectes que hi ha al seu davant.

Exemple de pla picat

Exemple de pla contrapicat

Exemple de contraplà

2.2. (2 punts)
*Tall: la més habitual, es tracta d'unir sense cap efecte dos fragments de pel.lícula.
*Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina al mateix temps que la següent es va definint.
*Fosa: desaparició total de l'imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.
*Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la següent imatge que fa desaparèixer l'anterior.
*Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dona pas a un altre.
*Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la càmara.
Els alumnes poden identificar d'altres tipus de transicions fruit de les noves eines d'edició i postproducció.

2.3. (2 punts)
El salt d'eix consisteix en l'inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la imatge; amb aquesta inversió la sensació que reb l'espectador és de desconcert, donat que es trenca la continuitat espacial. En aquest cas es tracta només de situar als personatges a l'inrevés de com estan al fotograma, és a dir, com si estiguessin reflectits en un mirall. L'efecte seria com si el jugador tirés la pilota a porta però el porter estigués situat en el mateix joc que el tirador.

58. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. (4 punts)
Es tracta de dibuixar una sèrie de 12 fotogrames que resumeixi l'acció. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: GPG, zenital, PG, PM, PA, contrapicat, PP, PD. És molt important i es valorarà que tots els dibuixos tinguin les mateixes dimensions, donat que es tracta d'un guió il·lustrat, no pas d'una pàgina de còmic.

2.2. (3 punts)
Els diferents moviments de càmera que recull Gerald Millerson en el seu clàssic manual són:
*Panoràmica horitzontal de seguiment
*Panoràmica horitzontal de reconeixement
*Panoràmica horitzontal interrompuda
*Panoràmica horitzontal en escombrat
*Panoràmica vertical (amunt o avall)
*Travelling *avante*
*Travelling *retro*
*Travelling transversal (cranc)
*Moviment del braç d'una grua (dolly) estàtica
*Moviment del braç d'una grua (dolly) mòbil
A aquesta enumeració de Millerson podem afegir els moviments amb *steady cam*, bases robotitzades i la grua de cap calent guiada amb *joystick*.
Els diferents exemples poden ser ben diversos: la sensació de nàusea que es pot resoldre amb una panoràmica horitzontal en escombrat a gran velocitat; sensació de pèrdua de coneixement amb una grua de braç mòbil caient a terra; emoció, expectació, augment de l'interès que s'aconsegueixen amb una panoràmica vertical cap amunt, en canvi la panoràmica vertical cap avall proporciona decepció, tristesa o examen crític; etc.

59. PAU 2009 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. (4 punts)
Es tracta de dibuixar una sèrie de 12 fotogrames que resumeixi l'acció. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: GPG, zenital, PG, PM, PA, contrapicat, PP, PD. És molt important i es valorarà que tots els fotogrames tinguin les mateixes dimensions, donat que es tracta d'un guió il·lustrat, no pas d'una pàgina de còmic.

2.2. (3 punts)
Els diferents moviments de càmera que recull Gerald Millerson en el seu clàssic manual són:
*Panoràmica horitzontal de seguiment
*Panoràmica horitzontal de reconeixement
*Panoràmica horitzontal interrompuda
*Panoràmica horitzontal en escombrat
*Panoràmica vertical (amunt o avall)
*Travelling *avante*
*Travelling *retro*
*Travelling transversal (cranc)
*Moviment del braç d'una grua (dolly) estàtica
*Moviment del braç d'una grua (dolly) mòbil
A aquesta enumeració de Millerson podem afegir els moviments amb *steady cam*, bases robotitzades i la grua de cap calent guiada amb *joystick*.
Els diferents exemples poden ser ben diversos: la sensació de nàusea que es pot resoldre amb una panoràmica horitzontal en escombrat a gran velocitat; sensació de pèrdua de coneixement amb una grua de braç mòbil caient a terra; emoció, expectació, augment de l'interès que s'aconsegueixen amb una panoràmica vertical cap amunt, en canvi la panoràmica vertical cap avall proporciona decepció, tristesa o examen crític; etc.

OPCIÓ B

2.1. (3 punts)
Nouvelle vague (en català Nova Onada) és com la crítica francesa, fonamentalment la influent revista *Cahiers de Cinema*, va denominar un nou grup de joves cineastes francesos que van començar a dirigir a finals dels anys 50 del passat segle. El grup té una voluntat comuna d'aconseguir la màxima llibertat d'expressió i també la major llibertat a nivell técnic unida als baixos costos de producció. Les pel·lícules de la Nouvelle Vague es caracteritzen per la seva espontaneitat, amb guions molt oberts, contenint grans dosis d'improvització per part dels actors, en un esforç per mostrar-se "naturals", lluny d'artificis. Els rodatges es solien fer amb il·luminació natural, amb pocs mitjans i fora dels estudis tradicionals, utilitzant escenaris reals.
Els arguments giraven sobretot al voltant del desig de llibertat dels protagonistes, habitualment joves, que mostraven a la pantalla la voluntat d'imposar nous punts de vista basats en joia de viure la plenitut de la vida.
Com a directors destacats d'aquesta corrent cinematogràfica es poden citar els noms de Jean-Luc Godard, François Truffaut, Claude Chabrol, Alain Resnais o Agnès Varda. Entre les principals pel·lícules que van marcar i definir aquesta corrent hi ha títols com ara *Els quatrecents cops*, *Hiroshima Mon Amour, Jules et Jim o Clèo de 5 a 7*, a més de la ja citada *À bout de souffle.*

2.2. (4 punts)
Han de dibuixar sobre el fotograma de la pel·lícula *À bout de souffle* dirigida per Jean-Luc Godard l'any 1960, el cuadrant divisor de la llei de terços i explicar després com s'aplica la distribució dels personatges i els punt de fuga visuals per tal de destacar el contingut del fotograma.

Amb la llei de terços es divideix el fotograma en 9 quadrants iguals i es marca la diagonal que assenyala el punt de fuga de la mirada de l'espectador. Amb l'encreuament de la línees

queden dividits i remarcats els espais visuals amb més força dramàtica. En aquest cas concret tenim que els personatges estan perfectament situats en els tres eixos verticals i en els eixos de profunditat. Pel que fa a la distribució vertical, cada columna conté un personatge, l'home a l'esquerra, la dona a la dreta i el reflex de la dona al centre. Pel que respecta a la profunditat trobem en primer pla als protagonistes, amb l'home i la dona d'esquenes, en segon pla el reflex de la dona al mirall i en tercer pla el punt de fugida de la porta del bany.
El cuadrant amb més pes visual es el central, cap a on el director dirigeix la mirada del espectador, fent servir la llei de terços i amb una il·luminació que també reforça la planificació del pla, ja que la cara de la noia reflectida al mirall concentra tota la llum.
La diagonal del punt de fugida principal està remarcada per l'inclinació del cap de la noia i per la seva propia mirada que apunta cap al cuadrant superior a la dreta.

60. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. El balanç de blancs és el procés que es realitza a la càmera per adequar la temperatura de color en el moment de la gravació. Consisteix en enfocar sobre un objecte de color blanc, tancant l'objectiu al màxim, i prémer sobre el dispositiu indicat a la mateixa càmera, que gravarà a la seva memòria una temperatura de color determinada i corresponent a aquelles condicions de llum. Cal fer balanç de blancs cada vegada que aquestes condicions canvien.
(1 punt)

1.2. Seqüència. Es tot fragment d'un guió on una acció determinada es desenvolupa de forma continuada sense interrupcions de temps ni canvi de lloc. Seria el conjunt d'accions que es desenvolupen en un mateix escenari sense que es trenqui la continuïtat. No confondre amb l'escena, que seria una unitat menor sense significat complet que conforma, de fet, la seqüència.
(1 punt)

1.3. Zenital. Es tracta d'aquell pla pres des de la vertical del objecte filmat, usualment amb la utilització d'una grua o cap calent per la col·locació de la càmera. (1 punt)

61. PAU 2008 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. (4 punts)
Es tracta del moviment surrealista, que provinent de la poesia i de les arts plàstiques en el camp cinematogràfic, manté molts dels seus elements: creació al marge de tot principi estètic i moral, la fantasia onírica, l'humor cruel, l'erotisme líric, la confusió deliberada de diferents espais i temps. Els directors adscrits al cinema surrealista el van utilitzar per escandalitzar una societat burgesa a la que consideraven mesquina i sòrdida. Els realitzadors surrealistes van atorgar a les imatges un valor en sí mateixes recorrent a les foses, els accelerats, la càmera lenta, o les unions arbitraries entre pla i seqüències.
Entre les pel·lícules més destacades hi ha: Retorn a la raó (Man Ray), Entreacte (René Clair), La caracola i el clergue (Germaine Dulac i Antonin Artaud), El gos andalús (Luis Buñuel i Salvador Dalí), La somrient Madame Beudet (Germaine Dulac), Cor fidel (Jean Epstein), La edat d'or (Luis Buñuel i Salvador Dalí), etc.

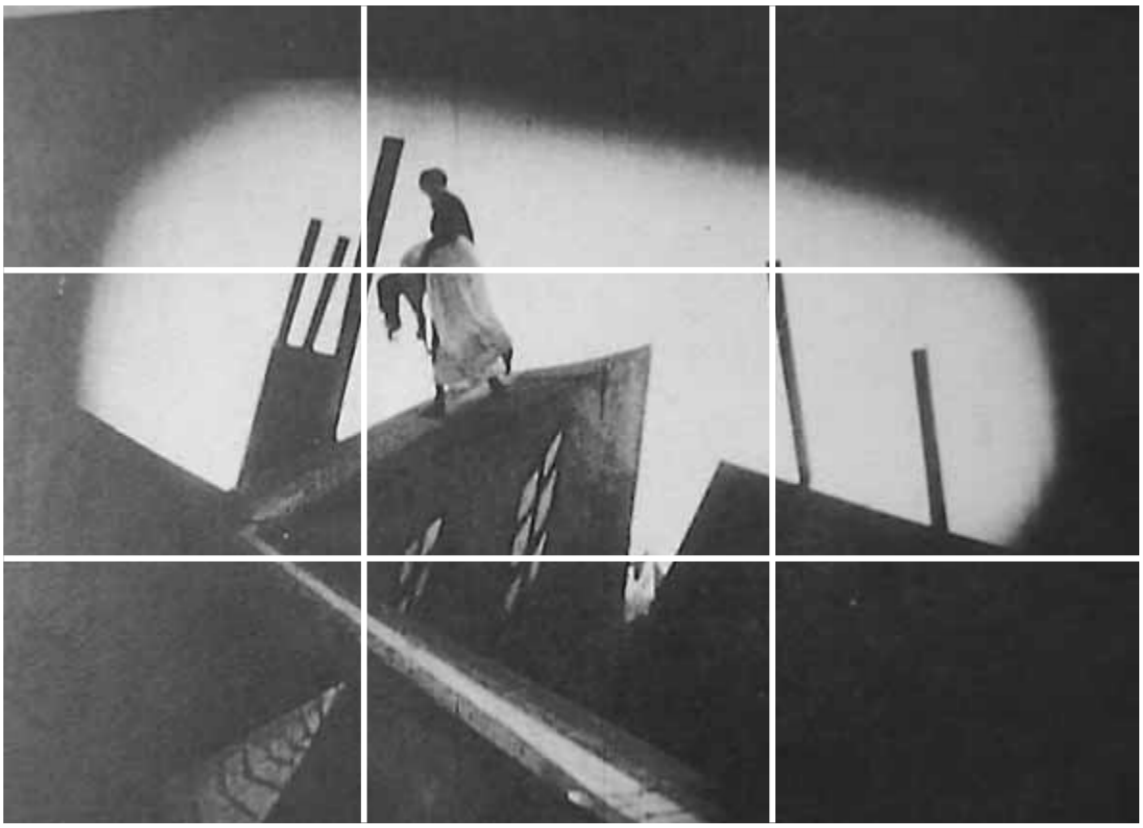
2.2. (3 punts)
El **fora de camp** és el terme que defineix l'acció que passa fora de la vista de l'espectador, més enllà de l'enquadrament espacial decidit pel realitzador. Té una funció narrativa clara ja que amaga conscientment algunes situacions que el director no vol mostrar, provoca ansietat a l'espectador, o el porta a engany fent-lo pressuposar coses diferents a les que realment passen. Un exemple de l'ús del fora de camp potser l'agonia i mort d'un personatge dins una casa de la que només veiem la façana.
El **Muntatge en paral·lel** fa referència a la tècnica d'edició consistent en la presentació de dues accions que succeeixen al mateix temps i es mostren fragmentades i alternativament per tal de crear un ritme narratiu determinat. Les accions en paral·lel poden o no convergir en una acció comuna. Un exemple són els preparatius d'un noi i una noia pel seu casament.
La **veu en off** cinematogràfica és un recurs de reforç narratiu consistent a explicar de manera verbal però no presencial, es a dir a un àudio superposat, determinades situacions que fan avançar la historia. La veu en off acostuma a ser un personatge que ha viscut la historia i la narra en passat, fins i tot un mort, però també pot ser un narrador omniscient sense presencia física en la historia. Per exemple un net que explica les vivències del seu avi.

62. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. El "pes visual" es basa en la distribució dels objectes dins del fotograma en funció al seu pes, tal i com es col·locarien en una balança. El concepte de pes es pren en un sentit de taca o massa, i també com el del volum i el pes que intuïtivament associem a cada element. En aquest fotograma el pes visual el representen els edificis que fan de suport de la imatge. El concepte de pes en aquesta imatge està directament relacionat amb l'aplicació de la "llei de terços". Aplicar la llei de terços consisteix en dividir el fotograma amb dues línies imaginaries horitzontals paral·leles i equidistants i dues de verticals de les mateixes característiques. Així obtenim el nucli d'atenció visual de la imatge, que en aquest cas coincideix amb el final de la ruta de fugida del personatge que porta a la noia. D'aquesta manera comprovem com la línia cinètica del terrat neix a la base de l'objecte de major pes visual i ens porta directament a la secció central de la divisió segons la llei de terços del fotograma.
(3 punts)

2.2. "Amb antecedents a la pintura i connectat a les avantguardes l'expressionisme alemany va portar a les pantalles un món interior tortuós que es reflectia en imatges d'alt contrast, la distorsió de les quals reforçava un univers de malson". Aquesta definició de José Agustín Mahieu es correspon exactament amb l'estètica que predomina en el fotograma mostrat.

Les principals característiques del expressionisme alemany que estan presents en aquesta imatge son:

- Predomini de les ombres sobre la llum, l'atmosfera bromosa i ombrívola que caracteritza la tradició mítica i fantàstica del univers d'aquesta corrent de cinema.
- Les perspectives esgarrades, tal i com es pot veure amb la ruta de fugida o el perfil impossible de les taulades.
- Decorats gòtics que accentuen la sensació d'amenaça que emmascara tota la posada en escena. En aquest cas concret el decorat de formes dentades i agudes en recorden aquestes formes gòtiques en les que el expressionisme alemany es recreava estèticament.
- Il·luminació artística i creativa, on els blancs i negres violents configuren la confusió i l'angoixa que viuen els personatges. Pel que fa a il·luminació es pot remarcar també que l'expressionisme fa servir un sistema totalment artificial i antinatural, fugim del realisme d'altres corrents cinematogràfiques europees contemporànies.
- Posada en escena volgudament antirealista, aconseguida amb roba pintada, de manera inharmònica, contravenint totes les regles de la perspectiva.

- L'ús de la diagonal que a l'expressionisme era la posició adequada a un món inestable i en continua fugida de la realitat. Es veu clarament en el nostre exemple en el camí erràtic i en zig-zag que segueixen els personatges.
- La mateixa aparença dels actors, gaire bé fantasmagòrica, més caricatura que personatges reals, vestits i maquillats de manera estranya i de forma exagerada. Els personatges acaben convertits en una forma abstracta més que es confon amb el decorat.

D'aquesta exhaustiva relació cal que els alumnes identifiquin i descriguin aplicats al fotograma un mínim de tres característiques per que la resposta es doni per correcte. (2 punts)

2.3. Es tracta de que l'alumne faci una proposta personal creativa de l'ús de les tècniques cinematogràfiques expressionistes adaptades en aquest cas a la caracterització d'un personatge. El dibuix haurà de reflectir clarament com a mínim una d'aquestes tècniques: el predomini de les ombres, una perspectiva forçada, un maquillatge exagerat, una caracterització gòtica o grotesca, un vestuari fantasmagòric, o qualsevol de les altres característiques que han estat ressenyades a les correccions del punt 2.2. de la opció B. (2 punts)

63. PAU 2007 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. El **trasfocus** consisteix en el canvi d'enfocament en un mateix plànol d'un objecte/personatge que està en primer terme a un altre objecte/personatge que està en segon terme o viceversa. La seva funció narrativa és denotar el canvi de protagonisme de l'un a l'altre sense necessitat de canviar de plànol amb objecte d'indicar una alternança, un canvi de protagonisme narratiu, com per exemple en una conversa, una sorpresa, un comiat, o una nova acció. A l'exemple, el mínim necessari de fotogrames per explicar aquest recurs és de dos, però l'alumne pot fer servir més per reforçar la idea. No es valorarà la qualitat del dibuix sinó la capacitat de expressió d'aquest concepte. (3 punts)

2.2. El **salt d'eix**, en anglès *crossing the line*, és un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Els personatges/elements de la pantalla se situen de esquerra a dreta, si de sobte i sense transició els elements/personatges es veuen com en un mirall exactament situats en la posició contraria es produeix el anomenat salt d'eix, que confon a l'espectador i desvirtua la seva concepció espacial de l'escena. No es valorarà la qualitat del dibuix sinó la capacitat de expressió d'aquest concepte.

La **falta de raccord** es produeix quan entre un plànol i els següents es produeix un canvi no justificat per la narració de qualsevol dels elements visuals que composen la imatge. Per exemple, un got ple que al següent plànol apareix buit sense que ningú hagi begut, una cigarreta que al primer plànol està sencera i al següent se està acabant de consumir, o un pirata que porta un pegat a l'ull i de vegades el té a l'esquerra i de vegades a la dreta. Un exemple famós de falta de raccord és la crossa que porta Robert Mitchum a *El Dorado*, que de vegades fa servir per la cama esquerra i de vegades per la dreta. No es valorarà la qualitat del dibuix sinó la capacitat de expressió d'aquest concepte. (4 punts)

64. PAU 2007 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. La nit americana és una tècnica cinematogràfica que consisteix en rodar una escena de dia aplicant un filtre especial per a que un cop revelada la pel·lícula doni la impressió de que es tracta d'una escena nocturna. En el cinema en blanc i negre s'aconseguia amb un filtre vermell i amb una exposició baixa, en el cinema en color es fa amb filtres blaus. La principal motivació per a utilitzar la nit americana és l'estalvi de costos econòmics i el principal problema que provoca és la dificultat d'amagar les ombres produïdes pel sol. Hi ha directors que han fet de la necessitat virtut i han aconseguit veritables demostracions artístiques amb l'ús d'aquesta tècnica com ara Alfred Hitchcok a *Vertigo* o a *Atrapa a un lladre*. (1 punt)

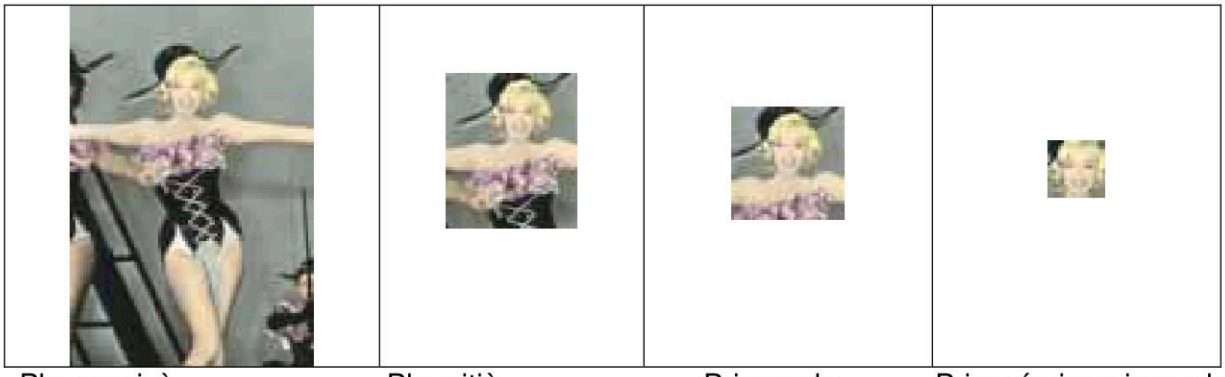
1.2. Les dues tècniques serveixen per acostar o allunyar una imatge de l'espectador. Però mentre que el *travelling* ho fa amb el moviment físic de la càmera desplaçada sobre uns rails, el *zoom* utilitza l'òptica interna de la càmera amb un objectiu especial d'òptica variable que de manera manual o mecànica permet delimitar la grandària d'imatge desitjada. (1 punt)

1.3. Una elipsi cinematogràfica és una tècnica narrativa que consisteix en alterar la continuïtat temporal per permetre avançar la historia en funció de les necessitats del guió. L'elipsi es pot resoldre en el muntatge amb una fosa a negre, un encadenat, una cortineta o qualsevol tipus de transició, o es pot fer més evident si el salt temporal implica més que uns minuts o hores, per exemple amb un plano que mostri com canvia el paisatge a través d'una finestra, com passen les fulles d'un calendari o com es succeeixen les portades d'un diari. (1 punt)

65. PAU 2007 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

2.1. Els diferents plans que es podrien dibuixar haurien de correspondre aproximadament a la següent sèrie de fotogrames. Tot i que la qualitat de les següents imatges és molt baixa serveixen per il·lustrar els tipus de plans demanats.

Pla americà | Pla mitjà | Primer pla | Primeríssim primer pla

El pla detall podria ser qualsevol detall de la imatge, el barret, un ull, la boca, etc.
Pel que fa als plans zenital i contra-picat es tracta de fer el dibuix que representi el tir de càmera (la perspectiva) des de l'aire i el que estaria arran de terra.
És important que respectin l'enquadrament de cada fotograma i que tots siguin de la mateixa grandària (2 punts).

2.2. Cinerama: inventat l'any 1952 és un sistema de projecció caracteritzat per una gran pantalla corbada que oferia una imatge aparentment única però que en realitat estava formada per tres imatges juxtaposades procedents de tres projectors que funcionaven a la vegada. L'exemple més conegut és *La conquesta de l'oest* rodada per J. Ford, H. Hathaway y G. Marshall (1962).

Imax: Inventat l'any 1967 per un grup de cineastes canadencs es tracta d'un potent projector per a pantalla gegant que utilitza pel·lícula de 70 mm. però en desfilada horitzontal en lloc de vertical a la velocitat convencional de 24 fotogrames per segon. Això permet la major grandària de fotograma possible: 70 x 50 mm. Amb aquest sistema s'aconsegueix projectar en pantalles de 27 metres d'alt sense perdre nitidesa. Evidentment això requereix una sala de projecció especialment gran amb els seients ubicats sobre una grada inclinada 25 graus. Una pel·lícula recent en format Imax és la premiada *El misteri del Nil*, del català Jordi Llompart.

3D: Sistema inventat l'any 1939 però que no es va comercialitzar fins al 1959. Es tracta de filmar la mateixa escena amb dues càmeres sincronitzades i fer la projecció de la pel·lícula de forma simultània però amb una distorsió física o mecànica que requereix d'unes ulleres

especials per la correcta visió de la imatge provocant la sensació en l'espectador de veure en tres dimensions, és a dir amb sensació de profunditat. Tot i que és un sistema que no ha tingut gaire èxit al cinema comercial de tant en tant es produeix algun títol, fonamentalment orientat al mercat infantil, com pot ser la recent *Les aventures de Shark Boy i Lava Girl* de Robert Rodríguez.
(3 punts)

2.3. Exceptuant al director i a les actrius, ja citats a l'enunciat de la pregunta, l'alumne pot enumerar molts altres professionals implicats en el procés de producció i postproducció de la pel·lícula. Pel tipus de fotograma els que estan més involucrats directament en aquest serien:

- Dissenyador de producció, és el responsable de l'ambientació, decorats i atrezzo.
- Dissenyador de vestuari, especialment important en pel·lícules d'època, fa el disseny de la roba de tots els personatges.
- Director de fotografia, és el responsable dels aspectes tècnics de la imatge (llum, color, contrast...)
- Maquillador, qui fa el disseny de l'aspecte físic dels personatges.
- Director de so, responsable de l'ambientació sonora de la pel·lícula.
- Compositor de la banda sonora, responsable de la música.
- Il·luminadors

Aquests serien els professionals més importants, però n'hi ha molts més com ara:

Director de càsting, el que tria els actors i fa les proves d'interpretació per cada paper.
Productor, és el responsable de la logística general de la pel·lícula, control econòmic i calendari de rodatge.
Director dels títols de crèdit, fa el disseny complet i normalment la seva materialització.
Editor, responsable del muntatge.
Guionista, autor de la història i dels diàlegs definitius.
Assistent del director, productor, actor, etc.
Cap d'efectes especials
Cap d'efectes sonors
Cap d'efectes visuals
Productors associats
Operadors de càmera
Ajudants d'operador de càmera
Director de segona unitat
Dibuixants de storyboard
Coreògrafs
Cap de marketing
Supervisor de postproducció
Informàtics
Músics
Perruquers
Sastres
Operadors de grua
Especialistes en steadycam
Mescladors de so
Conductors
Electricistes

Comptables
Fusters
Pintors
Mecànics
Jardiners
Armers
Ensinistradors d'animals
Catering
Responsables de localitzacions
I també els becaris...

Per donar la resposta per bona s'han de citar un mínim de dues de les categories principals ja ressenyades. La resta poden estar incloses en el llistat de professionals que formen part de la confecció del film. (2 punts)

66. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. El procés en televisió equivalent al muntatge s'anomena "edició". (1 punt)

1.2. Les principals transicions utilitzades en el procés d'edició televisiva són:
*Tall: la més habitual, es tracta d'unir sense cap efecte dos imatges.
*Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina al mateix temps que la següent es va definint.
*Fosa: desaparició total de la imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.
*Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la següent imatge que fa desaparèixer l'anterior.
*Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dona pas a un altre.
*Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la càmera.
Els processos d'edició digital permeten tantes transicions possibles com la imaginació de l'editor pugui abarcar. (1 punt)

1.3. TDT són les sigles que es corresponen amb Televisió Digital Terrestre, i descriuen el nou sistema d'emissió de continguts televisius mitjançant el qual tots els canals emetran el seu senyal amb tecnologia digital, la qual cosa els permetrà, a més d'un augment de la nitidesa de recepció, la inclusió de informació addicional i serveis interactius. (1 punt)

67. PAU 2006 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. La imatge que ofereix la solució tècnica correcta per l'enregistrament del diàleg és la Imatge 3.
L'error es comet a la Imatge 2, es tracta d'un **salt d'eix**, en anglès *crossing the line*, un error que consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula. Aquí es produeix en la imatge 2 donat que, a l'estar les càmeres a una banda i altra de l'eix, l'espectador rep un referent espacial equívoc, ja que els dos personatges miraran sempre cap a l'esquerra donant la impressió que no parlen entre sí sinó que es dirigeixen a una tercera persona. (3 punts)

2.2. Es tracta de dibuixar una sèrie de fotogrames que resumeixi l'acció del llançament d'un penalty. No s'ha de valorar tant la qualitat dels dibuixos com la demostració que l'alumne ha entès i sap aplicar els tipus de plans que donen continuïtat a l'acció. A sota de cada dibuix l'alumne ha d'identificar correctament de quin tipus de pla es tracta, bé amb el nom complert o amb les abreviatures habituals: GPG zenital, PG, PM, PA contra-picat, PP, PD. (4 punts)

OPCIÓ B

2.1. Els diferents moviments de càmera que recull Gerald Millerson en el seu clàssic manual són:
*Panoràmica horitzontal de seguiment
*Panoràmica horitzontal de reconeixement
*Panoràmica horitzontal interrompuda
*Panoràmica horitzontal en escombrat
*Panoràmica vertical (amunt o avall)
*Travelling *avante*
*Travelling *retro*
*Travelling transversal (cranc)
*Moviment del braç d'una grua (dolly) estàtica
*Moviment del braç d'una grua (dolly) mòbil
A aquesta enumeració de Millerson podem afegir els moviments amb *steady cam*, bases robotitzades i la grua de cap calent guiada amb *joystick*.
Els diferents exemples poden ser ben diversos: la sensació de nàusea que es pot resoldre amb una panoràmica horitzontal en escombrat a gran velocitat; sensació de pèrdua de coneixement amb una grua de braç mòbil caient a terra; emoció, expectació, augment de l'interès que s'aconsegueixen amb una panoràmica vertical cap amunt, en canvi la panoràmica vertical cap avall proporciona decepció, tristesa o examen crític; etc. (4 punts)

2.2. Teleobjectiu: és un objectiu d'angle estret que permet seleccionar petites parts d'una imatge des de una posició distant en molts casos, sobre tot en exteriors quan l'objecte és molt lluny és l'única forma d'aconseguir imatges nítides, per exemple, una regata des de la costa, un avió des de terra, o plans curts dels jugadors de futbol des de la banda.
Gran angular: és un objectiu de focus curt que proporciona una imatge amplificada de l'escena fins i tot amb la càmera molt a prop. El seu ús es òptim quan s'enregistren imatges en un espai molt reduït o ple de gent, en el qual l'operador no pot allunyar-se prou per obtenir imatges nítides amb una lent normal.
Zoom: és una lent de distància focal variable que es pot ajustar a voluntat per aconseguir el tamany d'imatge desitjat sense interrompre la gravació i sense necessitat de moure la càmera. El seu gran avantatge es que es pot seleccionar ràpidament qualsevol angle de lent que es desitgi, de manera manual o automàtica, sense perdre la imatge. Un exemple de l'ús d'aquesta lent seria l'enregistrament d'una actuació musical fent diversos plans de la mateixa sense parar la gravació i amb continuïtat narrativa. (3 punts)

68. PAU 2005 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. El moviment neorrealista va ser una corrent cinematogràfica italiana sorgida al final de la Segona Guerra Mundial que buscava la veracitat de les seves histories a través de trames i personatges quotidians immersos en els problemes socials i econòmics de la Itàlia de postguerra. Tècnicament es caracteritzava pel rodatge en exteriors o interiors reals, utilitzant tècniques de documental i moltes vegades intèrprets no professionals. Entre els directors poden citar: Roberto Rosselini, Vitorio De Sica, Luchino Visconti, Giuseppe De Santis, Luigi Zampa, Alberto Lattuada, o Federico Fellini. Com a pel·lícules més destacades hi ha *Roma ciutat oberta, Paisà, Alemanya any Zero, Lladre de bicicletes, Miracle a Milà, Umberto D, La Terra Trema, Stromboli o Arrós Amarg.*

2.2. Han de dibuixar sobre el fotograma de la pel·lícula *La Terra Trema* dirigida per Luchino Visconti l'any 1947, el quadrant divisor de la llei de terços i explicar després com s'aplica la distribució dels personatges i els punt de fuga visuals per tal de destacar el contingut del fotograma.

Amb la llei de terços es divideix el fotograma en 9 quadrants iguals i es marca la diagonal que assenyala el punt de fuga de la mirada de l'espectador. Amb l'encreuament de la línies queden dividits i remarcats els espais visuals amb més força dramàtica. En aquest cas concret tenim que els personatges estan perfectament situats en els tres eixos verticals, en primer pla els protagonistes, segon pla la mare amb el nen i en tercer pla la resta de la família. A més amb la diagonal del punt de fuga la mirada del protagonista ens adreça cap a la família situada l'altre quadrant. Finalment poden afegir els examinands que són els punts on es tallen les línies dels quadrants on hi ha major pes visual.

69. PAU 2005 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. Es tracta d'una **falta** o **trencament de raccord**, ja que el personatge de Tarzan rep una ferida que és perfectament visible als fotogrames 9 i 10, però que desapareix en fotogrames posteriors, de fet al 18 i 19, sense que hi hagi hagut temps per una possible curació. Es trenca la continuïtat i coherència visual de la historia. Valorem que siguin capaços de identificar l'error, de descriure clarament en què consisteix i determinin els números dels fotogrames on es perfectament visible l'errada. (2 punts)

2.2. Es poden citar els següents professionals implicats en el procés de producció i postproducció d'una pel·lícula indicats a continuació tal i com s'anomenen als títols de crèdits de qualsevol pel·lícula: (2 punts)

- Actors, que se solen dividir en dos grans grups, actors principals i actors de repartiment o secundaris. També es podrien citar els extres o figurants. Si la pel·lícula és d'acció s'inclouen els especialistes per rodar les escenes de risc i un coordinador d'especialistes.
- Director de casting, el que tria els actors i fa les proves d'interpretació per cada paper.
- Productor, és el responsable de la logística general de la pel·lícula, control econòmic i calendari de rodatge.
- Dissenyador de vestuari, especialment important en pel·lícules d'època, fa el disseny de la roba de tots els personatges.
- Dissenyador de producció, és el responsable de l'ambientació, decorats i atrezzo.
- Maquillador, qui fa el disseny de l'aspecte físic dels personatges, especialment important en adaptacions històriques, ciència-ficció, terror...

- Compositor de la banda sonora, responsable de la música.
- Director de so, responsable de l'ambientació sonora de la pel·lícula.
- Director dels títols de crèdit, fa el disseny complet i normalment la seva materialització.
- Editor, responsable del muntatge.
- Director de fotografia, és el responsable dels aspectes tècnics de la imatge (llum, color, contrast...)
- Guionista, autor de la història i dels diàlegs definitius.
- Director, responsable màxim de la filmació.

Aquests serien els professionals més importants, però n'hi ha molts més com ara:

Assistent del director, productor, actor, etc.	Cap d'efectes especials
Cap d'efectes sonors	Cap d'efectes visuals
Productors associats	Operadors de càmera
Ajudants d'operador de càmera	Director de segona unitat
Dibuixants de storyborard	Coreògrafs
Cap de marqueting	Supervisor de postproducció
Informàtics	Músics
Perruquers	Sastres
Il·luminadors	Operadors de grua
Especialistes en steadycam	Mescladors de so
Conductors	Electricistes
Comptables	Fusters
Pintors	Mecànics
Jardiners	Armers
Ensinistradors d'animals	Catering
Responsables de localitzacions	I també els becaris i altres..

.

2.3. Els plans corresponen a la següent enumeració (3 punts):

f1 Pla general	f2 Primer Pla
f3 Pla general	f4 Pla americà o 3/4
f5 Pla general	f6 Pla mig
f7 Pla sencer	f8 Pla detall
f9 Primer pla	f10 Pla detall
f11 Pla general	f12 Primeríssim primer pla o pla detall
f13 Pla americà o 3/4	f14 Pla americà o 3/4
f15 Pla sencer	f16 Pla general
f17 Pla general	f18 Pla mig
f19 Pla mig	f20 Gran pla general

OPCIÓ B
2.1.
A. Seqüència de dibuixos on es predeterminen els plans que s'enregistraran en el moment del rodatge. És una eina què de fet reprodueix sobre el paper el que aproximadament hauria de ser la pel·lícula un cop filmada i editada. (1 punt)

B. Procés de revelat del negatiu filmat al cinema. Pas previ al visionat, selecció i muntatge. (1 punt)

C. El muntatge és el procés d'ensamblament dels negatius positivats, es tracta de juxtaposar les diferents seqüències filmades en ordre al guió previ per obtenir una narració coherent. (1 punt)

2.2.
Es tracta de veure la capacitat de l'alumne de conceptualitzar en imatges el que seria una seqüència, entenent per seqüència aquella sèrie d'imatges que constitueixen un conjunt amb significat complet. No és tant important dibuixar bé com saber transmetre la idea general de el que representa un duel: dues persones enfrontades, armades i esperant el moment d'enfrontar-se l'una amb l'altre. Pel que fa a l'ambientació de l'oest, han de ser capaços de recrear l'escenari de manera mínimament identificable. (4 punts)

Un exemple de les moltes maneres de resoldre-ho seria utilitzant alguns dels següents fotogrames:

2.3.
La resposta hauria de recollir que en general entenem per indústria cinematogràfica la infraestructura econòmica, tecnològica, humana i empresarial que sosté una producció estable de productes cinematogràfics destinada a un mercat concret. Un exemple clàssic de indústria cinematogràfica és el sistema d'estudis de Hollywood que va viure la seva època daurada durant les dècades dels anys 40 i 50, i que amb evidents modificacions ha continuat vigent fins avui dia. A nivell internacional altres indústries comparables per producció de films i nombre potencial d'espectadors són les de Hong- Kong (especialitzada en cinema d'arts marcials) i la de la India (coneguda com a Bollywood, responsable de la més alta producció de pel·lícules mundial i especialitzada en espectacles musicals). A nivell europe, la indústria cinematogràfica està molt més vinculada a les administracions públiques i sobreviu en bona part per les subvencions i els drets de pantalla televisius.
La resposta també pot citar i desenvolupar els següents aspectes relacionats amb la indústria cinematogràfica:

- Platós permanents on situar els rodatges, com ara Cinecità a Roma, Pinewood a Londres, etc.
- L'existència d'un star system que proporcioni primeres figures amb potencial atractiu per a l'espectador.
- Una xarxa de distribució i exhibició important.
- Uns canals de promoció i marqueting permanents i consolidats: festivals, premis, mercats...
- Fonts de finançament consolidades: inversors privats, subvencions públiques, socis en altres camps de la indústria audiovisual.
- La existència d'una xarxa paral·lela de negoci vinculat: merchandasing, generació d'efectes especials i de so, videojocs, tecnologia audiovisual, etc.

70. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)
1.1. Zenital. Es tracta d'aquell pla pres des de la vertical del objecte filmat, usualment amb la utilització d'una grua o cap calent per la col·locació de la camera. (1 punt)

1.2. L'aire és l'espai buit que amb una funció narrativa determinada es deixa al voltant dels objectes/personatges que surten al fotograma de una pel·lícula. Per exemple quan un personatge camina cap a la dreta l'habitual és que l'aire el tingui en aquesta mateixa direcció, significant l'espai que encara li queda per recórrer .(1 punt)

1.3. Seqüència. Es tot fragment d'un guió on una acció determinada es desenvolupa de forma continuada sense interrupcions de temps ni canvi de lloc. Seria el conjunt d'accions que es desenvolupen en un mateix escenari sense que es trenqui la continuïtat. No confondre amb l'escena, que seria una unitat menor sense significat complet que conforma, de fet, la seqüència. (1 punt)

71. PAU 2005 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1.

*Tall: la més habitual, es tracta d'unir sense cap efecte dos fragments de pel·lícula.
*Encadenat: superposició de dues imatges diferents, una imatge es difumina al mateix temps que la següent es va definint.
*Fosa: desaparició total de la imatge fins un valor cromàtic uniforme, habitualment el negre.
*Cortineta: desplaçament horitzontal o vertical de la següent imatge que fa desaparèixer l'anterior.
*Escombrat: vertiginosa panoràmica que desenfoca el primer grup d'imatges i dona pas a un altre.
*Iris: simulació de desaparició de la imatge anterior pel tancament del diafragma de la camera.

2.2. Un exemple del que podrien contestar seria:
En una andana del tren veiem a una parella jove que es fa un petó, per tal d'avançar la historia deixant clar que es tracta dels mateixos personatges anys després, podem fer servir una transició del tipus **encadenat** cap a la escena d'una parella d'avis que es fan un petó a la mateixa andana. L'ús narratiu d'aquesta transició és l'expressió del pas del temps.
Evidentment les respostes es poden emmarcar en un ventall amplíssim, ja que estan totalment subjectes a la imaginació dels alumnes; l'important en aquest cas, però, no és tant la descripció d'una situació original sinó el correcte ús de la gramàtica audiovisual i el coneixement que l'alumne tingui d'aquestes eines.

OPCIÓ B

2.1. Els plans que han de dibuixar, han de respondre aproximadament als següents models:

Pla americà

Pla mig

Primer Pla

Pla detall

Es tracta que l'alumne identifiqui clarament els diferents tipus de plans que es fan servir en qualsevol narració audiovisual i sigui capaç de reproduir-los sense dubtes.

2.2. El salt d'eix consisteix en la inversió sobtada i injustificada de l'angle de visionat que té l'espectador de la pel·lícula; amb aquesta inversió la sensació que rep l'espectador és de desconcert, donat que es trenca la continuïtat espacial. En aquest cas es tracta només de situar als personatges a l'inrevés de com estan al fotograma, és a dir, com si estiguessin reflectits en un mirall.
Respecte a la falta de “racord”, consisteix en la variació de qualsevol dels elements visuals que apareixen al fotograma, com ara fer desaparèixer alguna cosa, o afegir un element nou que en el pla anterior no hi era.

72. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1

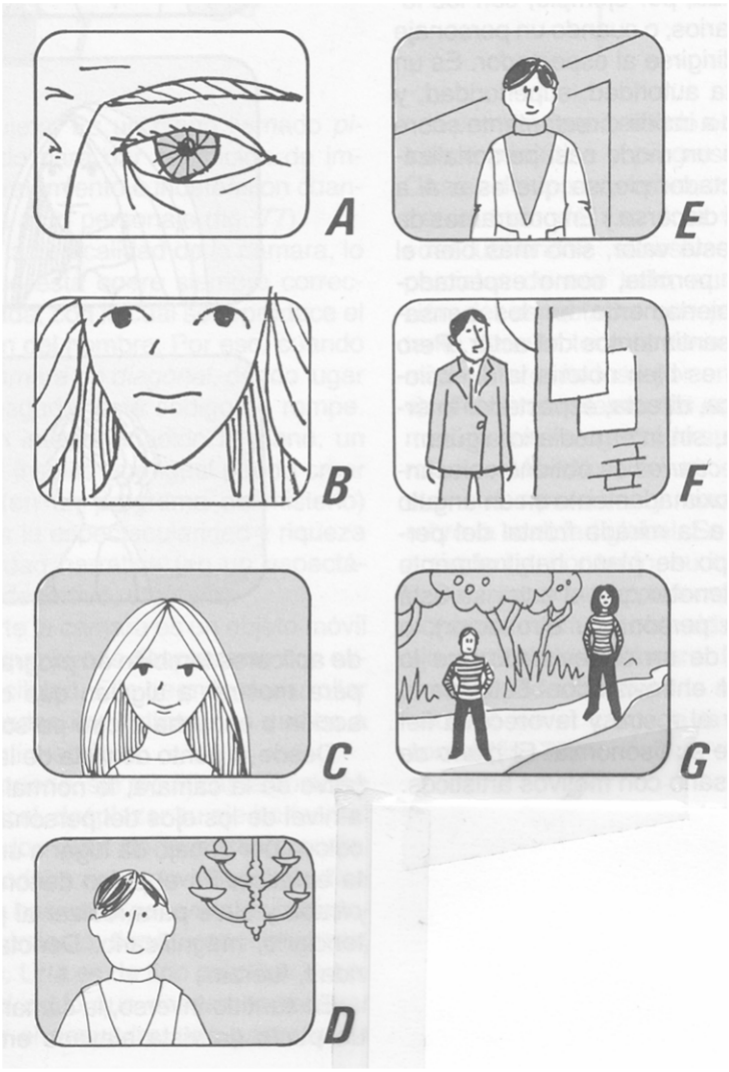
Exercici 1 (3 punts)

1.1. El pla seqüència és aquell que recull en tota la seva integritat. sense interrupció, una acció prolongada d’uns personatges. (1 punt)
1.2. La mescla es produeix al atenuar una imatge de sortida ingressant simultàniament una altre d’entrada. Ambdues imatges resten momentàniament superposades; la primera desapareix gradualment en el moment que és reemplaçada per la segona. (1 punt)
1.3. Ones hertzianes. (1 punt)

73. PAU 2004 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B (7 punts).

Els esquemes són els següents:

A.- Pla de detall: recull una part molt petita d'una realitat més àmplia sense mostrar el context i potenciant al màxim la mida del detalla seleccionat. (1 punt)
B.- Gran primer pla: és el pla que s'obté enquadrant a un subjecte fins que el seu rostre, des del front a la barbeta, ocupi tota la pantalla. (1 punt)
C.- Primer pla: és aquell que reprodueix el personatge des de l'altura de les espatlles fins el cap. (1 punt)
D.- Pla mig (curt): és la mida de pla capaç de recollir un personatge des de mig pit fins el cap. Diguem que és curt quan s'aproxima a un primer pla sense arribar a ser-ho. (1 punt)
E.- Pla mig (llarg): el mateix que el pla mig curt però és quan avarca fins a la cintura del personatge. (1 punt)
F.- Pla americà: És aquell que comprèn el personatge des del cap fins una mica més avall dels genolls. (1 punt)
G.- Pla general: És descriptiu de la situació en general on es troben els actors, en les seves posicions en l'espai i entre si respectivament i de l'ambient escenari on transcorre l'acció. (1 punt)

74. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1

1.1. L'alternança de plans entre dues o més seqüències per indicar accions paral·leles.

1.2. Pla seqüència.

1.3. Es tracta d'un element, detall, moviment o concepte final d'un pla, que l'uneix al següent, i que permet que es lligui correctament tota l'acció que forma la seqüència.

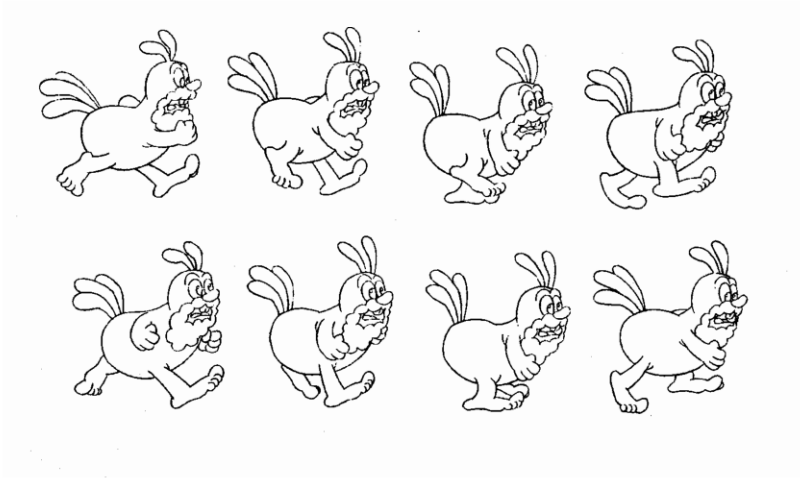
75. PAU 2004 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. (5 punts)
Es tindrà en compte, la creativitat i la qualitat dels dibuixos, així com l'expressivitat del moviment.
Observació: Per obtenir la sensació de moviment continuo no es pot repetir cap postura.

Exemple d'un possible cicle de passos:

2.2 (2 punts)

- Fons fix: El personatge es desplaça d'acord amb la representació encadenada del moviment cíclic dels seus peus, des d'un cantó a l'altra de l'enquadrament, entrant i sortint del mateix si es creu necessari.
- Fons mòbil: El personatge roman fix. Si hi ha representació de l'efecte de caminar és sobre la mateixa ubicació del personatge en el pla, sense desplaçar-se de la seva posició en el enquadrament, mentre, el paisatge del fons va lliscant, suaument o ràpidament segons la velocitat del desplaçament del personatge i mantenint la il·lusió del desplaçament del mateix

OPCIÓ B

2.1.(4 punts)
- Panoràmica: La càmera roman en una posició girant sobre un punt fix. Existeixen tres tipus de moviments: La panoràmica horitzontal (de dreta a esquerra o viceversa), la panoràmica vertical (de dalt a baix o bé en el sentit contrari) i la panoràmica obliqua, menys utilitzada que les altres, que és un moviment basat en la barreja de les dos possibilitats anteriors.
- *Travelling* o translació: És el moviment que s'obté desplaçant la càmera sobre vies o riels, que proporciona un desplaçament suau sense sacsejades. Permet l'acostament, allunyament i seguiment dels subjectes.
- Objectius amb focal variable (*zoom*): A diferència dels altres mencionats, no és un moviment extern de càmera. Es tracta d'uns objectius que porten en el seu interior vàries lents mòbils que quan s'accionen permeten passar, per exemple, d'una visió de gran angular a una visió de teleobjectiu sense perdre la continuïtat.
- L'efecte grua: És un aparell proveït d'un llarg braç mecànic, en el qual hi ha fixada una plataforma per col·locar-hi la càmera, i que permet una gran varietat de moviments.

2.2. (3 punts)
Es tracta, en un principi, d'una camera cinematogràfica (o videogràfica) que té com a missió captar i fixar imatge per imatge els diferents dibuixos que, posteriorment, projectats amb continuïtat ens donaran la idea d'animació.
La seva estructura però, és bastant més complexa, així com la seva instal·lació, mètode d'utilització i instrumental que l'envolta.
La càmera ha d'estar situada de forma vertical, amb l'objectiu cap avall dirigit a una taula de treball, estant sostinguda per un suport especial que li permeti, gràcies a un mecanisme complex, desplaçar-se segons les necessitats del rodatge, de dalt a baix o al contrari.
La característica principal d'aquesta instal·lació és que, en qualsevol moment, la seva fixació sigui tant perfecta que resulti impossible qualsevol vibració.
Gràcies a aquest *taller* complex es poden aconseguir, juntament amb la filmació, fotograma per fotograma, dels dibuixos i fons, els corresponents efectes d'encadenats, *travellings*, panoràmiques, dobles exposicions, etc.
La taula és d'una base translúcida, il·luminada per sota de manera uniforme, per tal de permetre superposar els fons, i si es vol, il·luminar els dibuixos a contra llum.
La il·luminació dels dibuixos es fa mitjançant una sèrie de focus situats al voltant de la taula de treball, que permeten una il·luminació uniforme de tota la zona de filmació.

76. PAU 2003 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1. Flashforward. Valorar positivament si la resposta és en català: *Salt endavant*. (1 punt)
1.2. Muntatge (1 punt)
1.3. Surrealisme. Luís Buñuel. (1 punt)

77. PAU 2003 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 2

Exercici 2 (7 punts)

OPCIÓ A

2.1. (2 punts)

1- Pla general picat
3- Pla general contrapicat
5- Pla mig complert (pla americà)
7- Pla general
10- Pla mig llarg
16- Pla de detall
26- Pla general picat

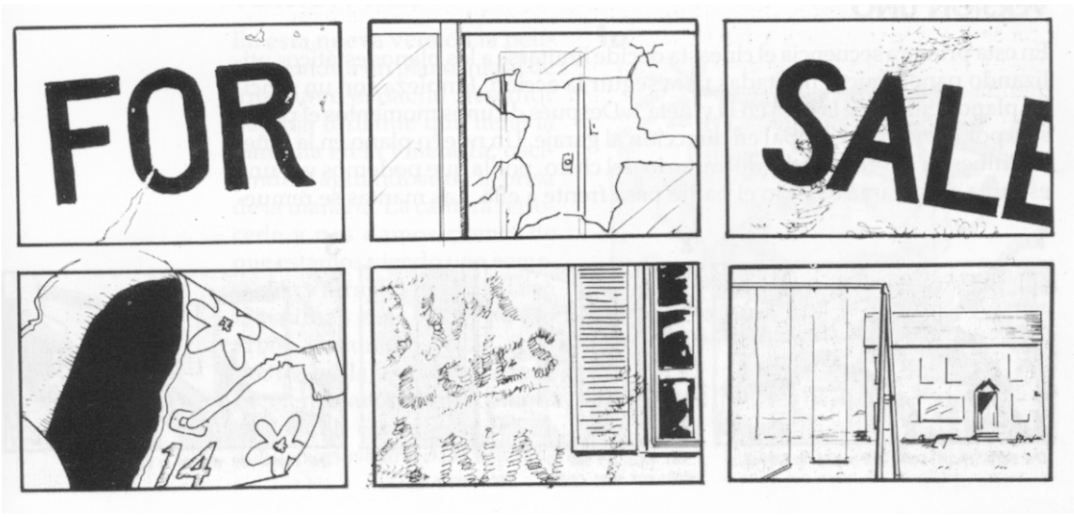
2.2. (5 punts)

Es valorarà la capacitat de deducció, anàlisis visual i argumentació. Els recursos són varis i de diferent índole.

- Les dues seqüències narratives que es van alternat, la primera que explica el recorregut de la nena des de l'escola fins la topada amb l'assassí, i la segona la que ens mostra la seva mare fent les feines domèstiques i en actitud d'espera. La interacció entre les dues escenes és determinant alhora de marcar el temps de l'acció i també l'angoixa de l'argument. L'espectador es converteix en còmplice del director al conèixer la successió dels fets abans que els personatges de l'historia.
- El Rellotge és un element bàsic, ja que va marcant de manera insistent el pas del temps. Subratlla el retard de la nena (fotogrames 9, 19 i 28). A partir del fotograma 19, comença aquest llarg procés d'espera i angoixa.
- Les mirades fora de camp de la mare, que ressalten l'angoixa en l'espera (fotogrames 20, 25 i 29).
- Els picats amb l'escala buida, s'enllacen amb el punt anterior (fotogrames 26 i 30).
- Pla de conjunt buit d'un estenedor de roba amb algunes peces esteses. (fotograma 31).
- La taula servida amb la cadira buida (fotograma 32), ens mostra el lloc a on hauria d'estar la nena en aquells precisos instants.
- Pla amb arbustos i una pilota (fotograma 33). Metonímia de la nena (la pilota). En aquest camp buit se'ns mostra el lloc del crim.
- Contrapicat sobre uns fils telegràfics on s'hi troba enganxat un globus (metonímia de la nena), i la seva progressió en el següent fotograma a on el globus que queda arrossegat fora de pla. Aquesta escena explica de manera metafòrica la mort de la nena (fotogrames 34 i 35).

OPCIÓ B

2.1. (4 punts)
Es valorarà la capacitat narrativa de les imatges i de la seqüència.
Un exemple possible podria ser el següent:

2.2. (3 punts)

Cal tenir en compte si l'alumne descriu uns exemples de manera que sigui fàcil deduir la seva possible translació visual i valorar s'hi ha una coherència entre el seu "pensament visual" i la seva descripció. Tanmateix els exemples poden ésser molts i variats. Citem-ne, a títol purament orientatiu, uns de ben habituals:

- Bicicleta oxidada abandonada fora de la casa
- Bústia caiguda sobre el terra.
- Propaganda sense recollir apilada en el porxo.
- Finestres amb els vidres trencats.
- Habitacions buides, vistes des de les finestres.
- Cartell de *Es ven*.
- Cable de la televisió desconnectat.
- Panera per al gos, buida i bolcada.
- Signes de vandalisme (Graffitis...).
- Caixes de mudances plenes de brossa.

78. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts)

1.1 (1 punt**)**
Contracamp: Espai visual simètric al camp. Camp o pla contrari.(És sinònim de contraplà).
Girafa: Suport mecànic, articulat i allargat al final del qual s'hi penja un micròfon per captar directament els sons que es produeixen durant el rodatge. (Moltes vegades es substitueix per una perxa que és més manejable). És usada pel girafista o perxista que exerceix d' ajudant de sons directes.
Lux: Unitat de mesura de la intensitat lluminosa.
"Remake" :Nova versió d' un film antic, realitzada amb nous mitjans, amb altres intèrprets i revisant i adequant els ambients, els vestuaris, etc.
"Storyboard": Conjunt de dibuixos i croquis per planificar visualment una filmació o gravació.

1.2(1 punt)
Per exemple: director, actor i/o actriu principals, actor i/o actriu secundaris, actors de repartiment, ajudant de direcció, productor, productor associat, productor executiu,director de repartiment, escriptor, guionista, director de diàleg, director de música, fotografia, fotografia fixa, il·luminació, localitzacions, càmeres, maquinistes, ajudant de càmera, regidor, efectes especials, "script", figurinista, vestuari, maquillatge, perruqueria, decoració, secretari/secretària, dobles, dobladors, pintors, jardiners, electricistes, etc.
1.2 (1 punt)
Documental, "western", policíac, musical, comèdia, terror, fantàstic, ciència-ficció
(Es poden citar també altres gènere que tenen un caràcter més híbrid ja que són derivacions d' altres: històric, literari, aventures, dramàtic, filosòfic, catastrofista, eròtic, etc.).

79. PAU 2003 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

Exercici 2
Resum: La paraula "surrealisme" prové del francès "surréel" que indica més enllà del real. És un moviment artístic que va incidir sobre diferents arts (pintura, escultura, fotografia, cinema, literatura, poesia, etc.) i que es va donar a conèixer el 1924, liderat en els seus inicis per André Breton. Va estar influït per les recerques sobre l' inconscient (S. Freud) i va adoptar algunes posicions molt properes al dadaisme. Va preconitzar el valor creatiu del somni, de la imaginació lliure, de la lliure associació, l' atzar. Va formular un sistema de creació conegut com automatisme. Com a figures rellevants es poden citar Max Ernst, Salvador Dalí, Yves Tanguy, René Magritte, André Masson, Jean Arp, Joan Miró i altres.
Algunes de les moltes pel·lícules de Luis Buñel de les quals es poden extraure imatges surrealistes per comentar (OPCIÓ A) o per inventar un cartell (OPCIÓ B) *Un perro andaluz* (1929), *L' âge d' or*, (1930), *Las Hurdes* (1933), *Así es la aurora* (1955), *Viridiana* (1961), *El ángel exterminador* (1962), *Simón del desierto* (1965), *Tristana* (1970), *El discreto encanto de la burguesía* (1972), *El fantasma de la libertad* (1974), *Ese oscuro objeto del deseo* (1977), etc.

80. PAU 2002 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B

1. Es valorarà la capacitat resolutiva de la seqüència visual. L'aplicació metodològica i tècnica, el procés de realització, l'execució correcta i la capacitat imaginativa, expressiva i comunicativa dels esbossos.

2. Es valorarà la precisió i fluïdesa en l'ús de la terminologia, l'aplicació de conceptes visuals i audiovisuals i també la justificació de les pròpies decisions. Es valorarà especialment si a traves de la resposta es dedueix clarament que l'alumne te un coneixement pràctic en la realització de fotomontatges.

81. PAU 2002 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

OPCIÓ B (7 punts)

Apartat b)

Es valorarà la **resposta correcta** i la utilització del **llenguatge específic**

b.1
L'alumne/a haurà de citar dos dels moviments següents:

- *panoràmica* (voltant sobre el seu propi eix).
- *travelling* (traslladant-se sobre la seva base al llarg de les vies).
- moviment de combinatòria dels moviments citats anteriorment.
- *"travelling òptic"* (produït pels objectius de focal variable o zoom / no és un moviment de camera pròpiament dit, però pot produir un efecte semblant).

[1 punt]

b.2
- Un filtre de color actua sobre la llum que enregistra una camera cinematogràfica, deixant passar més o menys quantitat de llum (aquesta resposta és suficient / a més a més, s'admeten explicacions més complexes de l'estil: aclarint o atenuant les tonalitats d'una pel·lícula en blanc i negre; o també, aclarint la reproducció dels colors que se li semblen i enfosquint els complementaris d'una pel·lícula en color).
- En cinematografia s'entén per "nit americana" a la tècnica resultant de filmar amb llum diürna però amb un filtre adequat, gràcies al qual tot queda enfosquit homogèniament, donant la sensació d'haver-se filmat a plena nit real.

[1 punt]

b.3
- Les alteracions de temps i/o espai poden ser qualssevulla de les usualment admeses pel llenguatge cinematogràfic: l'el·lipsi, el flash-back, el flash-forward, l'alentiment o acceleració, etc. (en lloc del nom concret, es pot admetre una explicació).

[1 punt]

b.4

- Les pel·lícules de gènere són aquelles que s'han agrupat convencionalment sota el mateix epígraf, arran d'unes característiques comuns que poden ser temàtiques, narratives, estilístiques, situacions i personatges tipificats, etc.
- Humor, comèdia, drama, drama psicològic, musical, thriller, suspens, ciència-ficció, terror, gènere històric, western, etc. (no és necessari citar més de quatre).

[1 punt]

b.5

- Una pel·lícula en format 35 mm és aquella que posseeix aquest *pas*, o amplària del fotograma de la tira de pel·lícula (es pot admetre simplement el fet de dir que 35 mm fa referència a la mida de la pel·lícula –film o cinta- cinematogràfica).
- 16 mm, 70 mm, súper 8, etc.

[1 punt]

Apartat c)

És valorarà la capacitat de **reflexió** i **exposició** a més a més de la utilització del **llenguatge específic** de la matèria.

El comentari o exposició pot dirigir-se al voltant de les qüestions que es plantegen o obeir a una argumentació particular, sempre i quan en l'escrit es relacionin algun dels termes clau que apareixen en el paràgraf de partida: avenços tecnològics, mitjans, contingut, cinema individual i democratització del cinema.

En cap cas es valoraran les opinions vessades per l'alumne/a, sinó la capacitat de filar una exposició coherent al voltant de la qüestió plantejada.

[2 punts, segons criteri del corrector/a]

[7 punts en total]

82. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1

Exercici 1 (3 punts) Resum:

1.1 (1 punt) **"Nouvelle Vague":** Tendència cinematogràfica impulsada des de 1948 pel crític i cineasta Alexandre Astruc que aspira per al cinema la mateixa universalitat temàtica i de difusió de l'escriptura. La revista *Cahiers du Cinéma* esdevé el corpus teòric d'aquesta tendència (André Bazin,Truffaut, Rohmer, Chabrol, Rivette, Godard...). Es crea un cinema que intenta deslligar-se de l'aparell industrial, es potencia la responsabilitat estètica del director-realitzador, es plategen temes amb un llenguatge més lliure i que eren poc tractats fins aleshores .(Per exemple, temes intimistes, narrats de forma directa i amb mitjans tecnològics simples). Aquesta tendència es va perllongar fins a finals dels anys 60 i es disgrega per causa de la dispersió dels principals components del grup. (Altres autors: Rouch, Marker, Varda, Vadin, Resnais, Franju, Melville, Remy, Ivens, Rozier, etc.)

1.2 (1 punt)
SÉCAM: (Séqüentiel Coleur à Mémorie). Norma de televisió en color francesa adaptada des de 1956 per països com França, URSS, Albània, etc. Té una freqüència de 625 línies/50 camps (25 ips)
TBC: (Time Base Corrector). El corrector de base del temps és un instrument que regenera el senyal de les línies fallides, corregint els "drop-out" que es poden haver produït.
PAL: (Phase Alternative Line). Norma de televisió en color alemanya adaptada des de 1966 pels països europeus (excepte França). Té una freqüència de 625 línies/50 camps (25 ips)
NTS (National Televisión System Comitte). Norma de televisió en color nord-americana adaptada des de 1953 per països com USA, Japó i Canadà. Té una freqüència de 525 línies/60 camps (25 ips).
VTR (Video Tape Recorder o Recording). Gravador en cinta de vídeo equivalent al magnetoscopi.

1.3 (1 punt) Els fets presentats fora d'aquest ordre es coneixen amb el nom d'anacronies i són de dos tipus 1.-Analèpsies o "flashbacks": Porció del passat o plans d'un succés anterior al temps present en què la història es desenvolupa. Poden ser externes (si cobreixen un període de temps anterior als fets del relat principal) i internes (si omplen un buit en el relat principal).2.-Prolèpsies o "flashforwards": Premonició d'un personatge o plans d'un succés posterior al temps present en què la història es desenvolupa.

Cal valorar positivament si l'alumne enumera un tercer tipus: El·lipsi: Acció de saltar part del temps real transcorregut en la història de la pel·lícula. (El temps passa en la història mentre que en el discurs no transcorre) Pot realitzar-se entre escena i escena, ometent accions entre una i altra o dintre d'una mateixa escena).

83. PAU 2001 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 2

Exercici 2. (7 punts)

OPCIÓ A

Es valorarà : 1. El projecte: La creativitat. La claredat del projecte. La correcta execució gràfica. La capacitat descriptiva del projecte. El coneixement dels recursos propis d'un projecte i la seva adequació al tema proposat. La utilització argumentada de criteris habituals en la pràctica videogràfica. 2.El nivell de concreció del missatge o missatges proposats en la videoinstal·lació. La coherència entre el projecte videogràfic i el projecte espacial. L'ús de l'espai (relació d'espais , formes, proporcions...) de la llum i dels objectes o materials en funció de la idea global.3.La informació facilitada en la memòria descriptiva.

OPCIÓ B

El pla general amb el qual dibuixa la primera versió és un pla que ha de representar globalment el referent, al mateix temps que integra el context espacial . En la segona versió, les vinyetes han d'usar quatre plans diferents. Per exemple. Americà (talla la figura dels genolls cap amunt. Mitjà (talla la figura per la cintura) Primer pla: recull només una part del cos humà prescindint de la totalitat (rostre, mans, peus...) Pla de detall: anomenat també primeríssim pla, en el qual es subratlla la presència significativa d'un petit objecte o d'una part del rostre. Contrapicat**:** les coses vistes, dibuixades, fotografiades i filmades des d'un punt de vista molt baix. Aeri :vista des d'un suposat punt enlairat; "vista d'ocell"). Contraplà: pla contrari .
Es valorarà: Claredat i precisió del dibuix. Fidelitat a l'enunciat.

84. PAU 2001 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

85. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 1

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

86. PAU 2000 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 2 (Opció A)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.

87. PAU 2000 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1

Exercici 1

1.1 Expressionisme. Constructivisme. Surrealisme.

1.2 Síntesi additiva: fenomen que s'obté a partir de la barreja d'estímuls dels feixos primaris de la llum colorejada.
La suma dels tres colors primaris – vermell, blau i verd – donen com a resultat el blanc. Si els sumem per parelles el resultat del vermell més el verd surt el groc; el verd més el blau violeta resultarà el cian i el vermell amb el blau violeta tindrem el magenta.
Síntesi sostractiva: fenomen que s'obté a partir de la barreja de materials o líquids dels següents colors: groc, magenta i cian.
El resultat totalment oposat a la síntesi additiva: la suma dels colors dóna com a resultat el negre.
Si els sumem per parelles el resultat del groc amb el cian és el verd; el groc amb el magenta donarà vermell (vermelló) i el magenta amb el cian donarà blau violeta.

1.3 Pla o seqüència que fa referència a un temps passat o anterior, tant en l'acció com en el record, dins l'acció dramàtica.

88. PAU 2000 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció B)

Solució no disponible: la pauta oficial no la inclou o no s'ha pogut localitzar.